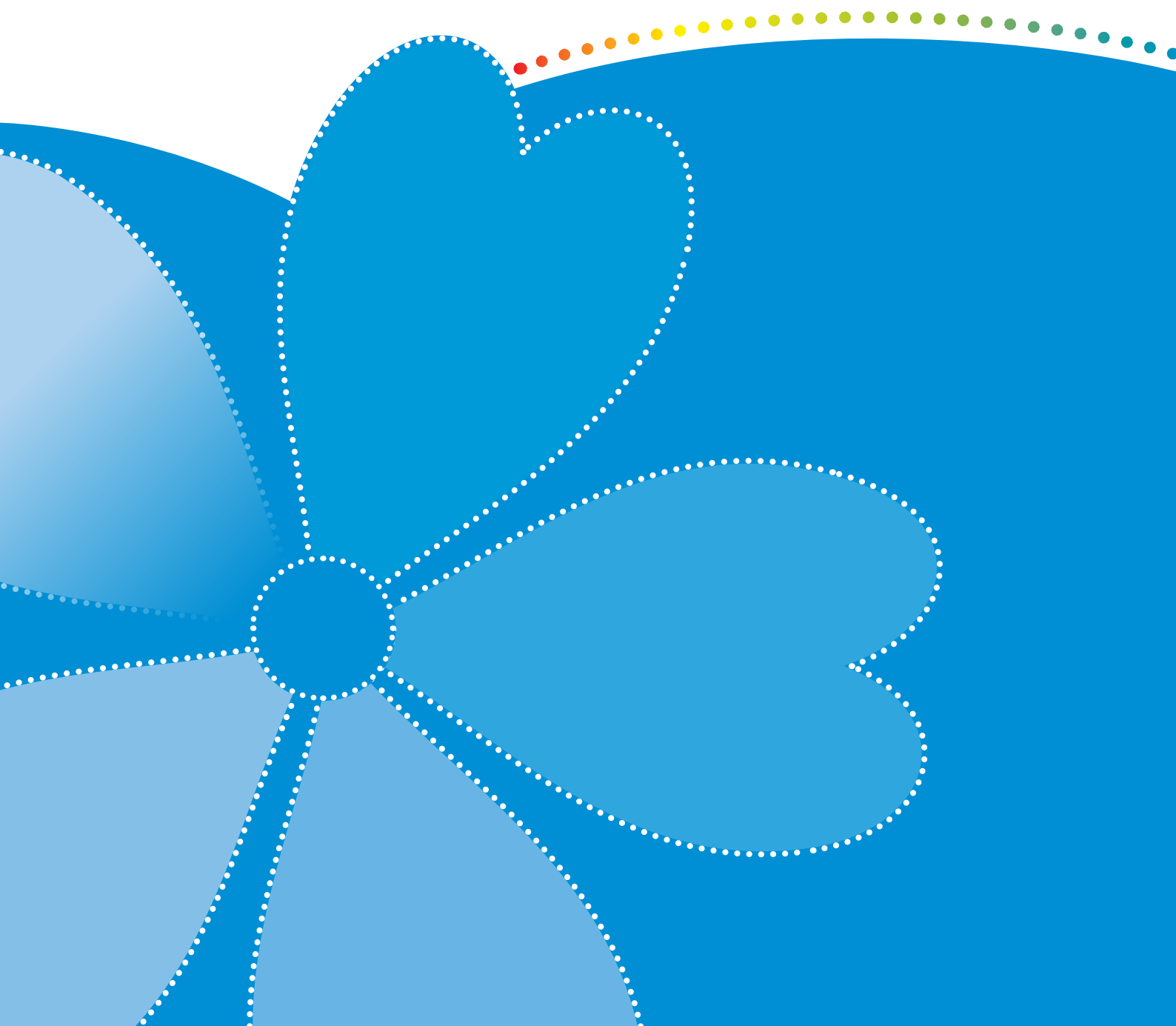

Bibliotekos pažangai: pokyčiai bibliotekose ir visuomenėje

Poveikio vertinimo
tyrimų 2008–2012 m.
ataskaita

Bibliotekos pažangai

Bibliotekos pažangai:

pokyčiai bibliotekose ir visuomenėje

Poveikio vertinimo tyrimų
2008–2012 m. ataskaita

Parengė ir išleido
Lietuvos nacionalinė
Martyno Mažvydo biblioteka

Parengta ir išleista
įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“
www.bibliotekos.pazangai.lt

Projektą įgyvendina:

Lietuvos nacionalinė
Martyno Mažvydo biblioteka

Lietuvos Respublikos
kultūros ministerija

ISBN 978-609-405-063-3

Projekto atlikti tyrimai

1. Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa

Tyrimo tikslinė grupė – 15-74 metų amžiaus Lietuvos gyventojai.

Apklauso metodas – Lietuvos gyventojų apklausa tiesioginio interviu būdu respondento namuose.

Tikslinės grupės imtis

- 2008 m. tyrimo metu 1536 Lietuvos gyventojai.
- 2009 m. tyrimo metu apklausti 1555 Lietuvos gyventojai.
- 2010 m. tyrimo metu apklausti 1518 Lietuvos gyventojai.
- 2011 m. tyrimo metu apklausti 1536 Lietuvos gyventojai.

2. Reprezentatyvi Lietuvos vaikų apklausa

Tyrimo tikslinė grupė – 12-14 metų amžiaus vaikai.

Apklauso metodas – Vaikų apklausa tiesioginio interviu būdu respondento namuose.

Tikslinės grupės imtis

- 2008 m. tyrimo metu apklausti 608 vaikai.
- 2009 m. tyrimo metu apklausti 609 vaikai.
- 2010 m. tyrimo metu apklausti 600 vaikai.
- 2011 m. tyrimo metu apklausti 608 vaikai.

3. Viešos interneto prieigos vartotojų bibliotekose apklausa

Tyrimo tikslinė grupė – 15-74 metų amžiaus VIP bibliotekose vartotojai.

Apklauso metodas – VIP vartotojų apklausa internetu, respondentą apklausiant bibliotekoje.

Tikslinės grupės imtis

- 2008 m. tyrimo metu apklausti 1246 VIP vartotojai.
- 2009 m. tyrimo metu apklausti 1091 VIP vartotojai.
- 2010 m. tyrimo metu buvo apklausti 2028 VIP vartotojai.
- 2011 m. tyrimo metu buvo apklausti 2024 VIP vartotojai.

4. Bibliotekų darbuotojų apklausa

Tyrimo tikslinė grupė:

1. aptarnaujantys/ aptarnausiantys VIP vartotojus;
2. dalyvavę/ dalyvaujantys mokymuose, susijusiuose su darbu su VIP.

Apklauso metodas – Bibliotekų darbuotojai apklausa internetu.

Tikslinės grupės imtis

- 2008 m. tyrimo metu apklausti 609 bibliotekininkai.
- 2009 m. tyrimo metu apklausti 611 bibliotekininkų.
- 2010 m. tyrimo metu apklausti 609 bibliotekininkai.
- 2011 m. tyrimo metu apklausti 620 bibliotekininkų.

5. Bibliotekų vadovų apklausa

Tyrimo tikslinė grupė – bibliotekų vadovai.

Apklauso metodas – Bibliotekų vadovų apklausa internetu.

Tikslinės grupės imtis

- 2008–2011 m. tyrimų metu apklausti 65 bibliotekų vadovai kasmet.

6. Savivaldybių gyventojų apklausa

Tyrimo tikslinė grupė – 5 Lietuvos rajonų savivaldybių

- (Kėdainių, Kupiškio, Prienų, Ukmergės ir Šilalės)
- 15-74 metų amžiaus gyventojai.

Apklauso metodas - Savivaldybių gyventojų apklausa buvo atliekama tiesioginio interviu būdu respondento namuose.

Tikslinės grupės imtis

- 2008 m. tyrimo metu apklausti 2020 savivaldybių gyventojų.
- 2009 m. tyrimo metu apklausti 2018 savivaldybių gyventojų.
- 2010 m. tyrimo metu apklausti 2023 savivaldybių gyventojai.
- 2011 m. tyrimo metu apklausti 2005 savivaldybių gyventojai.

7. Faktinė bibliotekų atstovų apklausa

Tyrimo tikslinė grupė – bibliotekos, dalyvaujančios projekte „Bibliotekos pažangai“.

Apklauso metodas – bibliotekų atstovų apklausa internetu.

Tikslinės grupės imtis

- 2008 m. tyrimo metu apklausti 1225 bibliotekų atstovai.
- 2009 m. tyrimo metu apklausti 1248 bibliotekų atstovai.
- 2010 m. tyrimo metu apklausti 1287 bibliotekų atstovai.
- 2011 m. tyrimo metu apklausti visų 1276 bibliotekų atstovai.

8. Bibliotekų darbuotojų ir kitų suinteresuotų grupių atstovų kokybinis tyrimas

Tyrimo metodas. Tyrimo metu buvo naudoti du pagrindiniai kokybinių tyrimų metodai:

- pagilinti interviu (ID).
- fokusuotos grupinės diskusijos (FGD)

Tyrimo tikslinė grupė:

- skirtingo lygmens (nacionalinio bei savivaldybių) ekspertai, susiję su bibliotekų veikla: nacionalinės ir vietos valdžios atstovai bei kiti išorės ir vidaus ekspertai;
- bibliotekų vadovai;
- miesto ir kaimo filialų bibliotekininkai, jau dirbantys ar ketinantys dirbti su vieša interneto prieiga.

2008–2011 m. tyrimai apėmė: 8 pagilintus interviu su ekspertais; 2 fokusuotas grupines diskusijas su bibliotekininkais; 2 fokusuotas grupines diskusijas su bibliotekų vadovais kasmet.

9. Bibliotekų viešosios interneto prieigos vartotojų, įskaitant vaikus ir sunkiai pasiekiamų grupių atstovus, kokybinis tyrimas

Tyrimo metodas. Tyrimo metu buvo naudoti du pagrindiniai kokybinių tyrimų metodai:

- pagilinti interviu (ID).
- fokusuotos grupinės diskusijos (FGD)

Tyrimo tikslinė grupės

- senjorai;
- kaimo gyventojai;
- bedarbiai;
- 12-14 m. vaikai iš socialinės rizikos šeimų;
- 12-14 m. vaikai, kurių vienas arba abu tėvai išvykę dirbti į užsienį;
- asmenys turintys negalią.

Aukščiau minėtas charakteristikas atitinkantys respondentai buvo ieškomi ir atrinkami taikant tikslinę respondentų atranką: respondentai į grupes atrinkti proporcingai pagal amžių, lytį ir gyvenamąją vietą.

Apibrėžiant gyvenamosios vietos atrankos taškus buvo taikomi šie kriterijai:

- iš vieno geografinio atrankos taško buvo kviečiami ne daugiau nei 2 respondentai;
- dalyvių iš kaimo/miesto pasiskirstymas.

Vykdytų diskusijų ir interviu techninės charakteristikos 2008–2011 m. tyrimų metu kasmet buvo atlikta: 8-12 pagilintų interviu su neįgaliaisiais ir bedarbiais; 10-13 FGD su senjorais, kaimo gyventojais, vaikais iš socialinės rizikos šeimų ir vaikais, kurių tėvai išvykę dirbti į kitas šalis.

Tyrimus projekto „Bibliotekos pažangai“ užsakymu atliko:

2008 RAIT, 2009 TNS Gallup ir GfK, 2010 RAIT, 2011 SIC.

www.bibliotekospazangai.lt

Turinys

 Įžanga 2

 Santrauka 4

 Bibliotekos – unikalus tinklas ir auganti nauda 6

Viešos interneto prieigos bibliotekose paslaugos:
internetas, mokymai bei konsultacijos 7

Bibliotekos įvaizdis: populiarus ir nuolat atsinaujinantis
bendruomenės centras 12

Bibliotekos – patikimos ir naudingos partnerės 14

 Bibliotekos kuria darnią ir sumanią visuomenę 16

Bibliotekoje – universalių ir modernių paslaugų kompleksas 17

Mokymų rezultatas – mažėjanti skaitmeninė atskirtis 19

Internetas bibliotekose – nauda visuomenei 24

Biblioteka – demokratiška socialinė erdvė 26

 „Bibliotekos pažangai“ – didžiausias
skaitmeninio raštingumo projektas Lietuvoje 28

žanga

Daugiau nei 1300 Lietuvos viešųjų bibliotekų 2008–2012 metais gyveno dinamiškais pokyčiais, kurie padidino jų patrauklumą partneriams ir visuomenei, išryškino bibliotekų sistemos privalumus, atskleidė paslaugų plėtros ir naudos visuomenei potencialą.

Lietuvos viešosios bibliotekos yra intensyviausiai naudojamos kultūros įstaigos regionuose – kasmet pritraukia apie 700 tūkstančių skaitytojų, internetu bibliotekose pasinaudoja per 11 milijonų kartų. Per pastaruosius metus **išlyginus viešos prieigos kompiuterių ir interneto infrastruktūros bei bibliotekininkų skaitmeninių kompetencijų skirtumus miestų ir kaimų bibliotekose – jos tapo unikaliu viešųjų paslaugų tinklu, galinčiu tarnauti visiems Lietuvos gyventojams, taip pat ir sunkiai pasiekiamiems kaimo gyventojams bei socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms. Šis tinklas tarnauja skaitmeninių įgūdžių ugdymui, e-valdžios informacijos ir paslaugų sklaidai, skatina socialinę integraciją bei neformalų gyventojų mokymąsi.**

Pagrindiniai pokyčiai, lėmę tokio tinklo susiformavimą, pristatomi šio leidinio pirmoje dalyje – BIBLIOTEKOS – UNIKALUS TINKLAS IR AUGANTI NAUDA.

Sėkmingai prisitaikiusios prie besikeičiančių gyventojų poreikių, bibliotekos šiuo metu pačios tapo socialinių inovacijų ir kaitos bendruomenėse iniciatorėmis ir

partnerėmis, o bibliotekininkai – vietos gyventojų konsultantais informacijos, skaitymo, mokymosi visą gyvenimą ir e. paslaugų srityje.

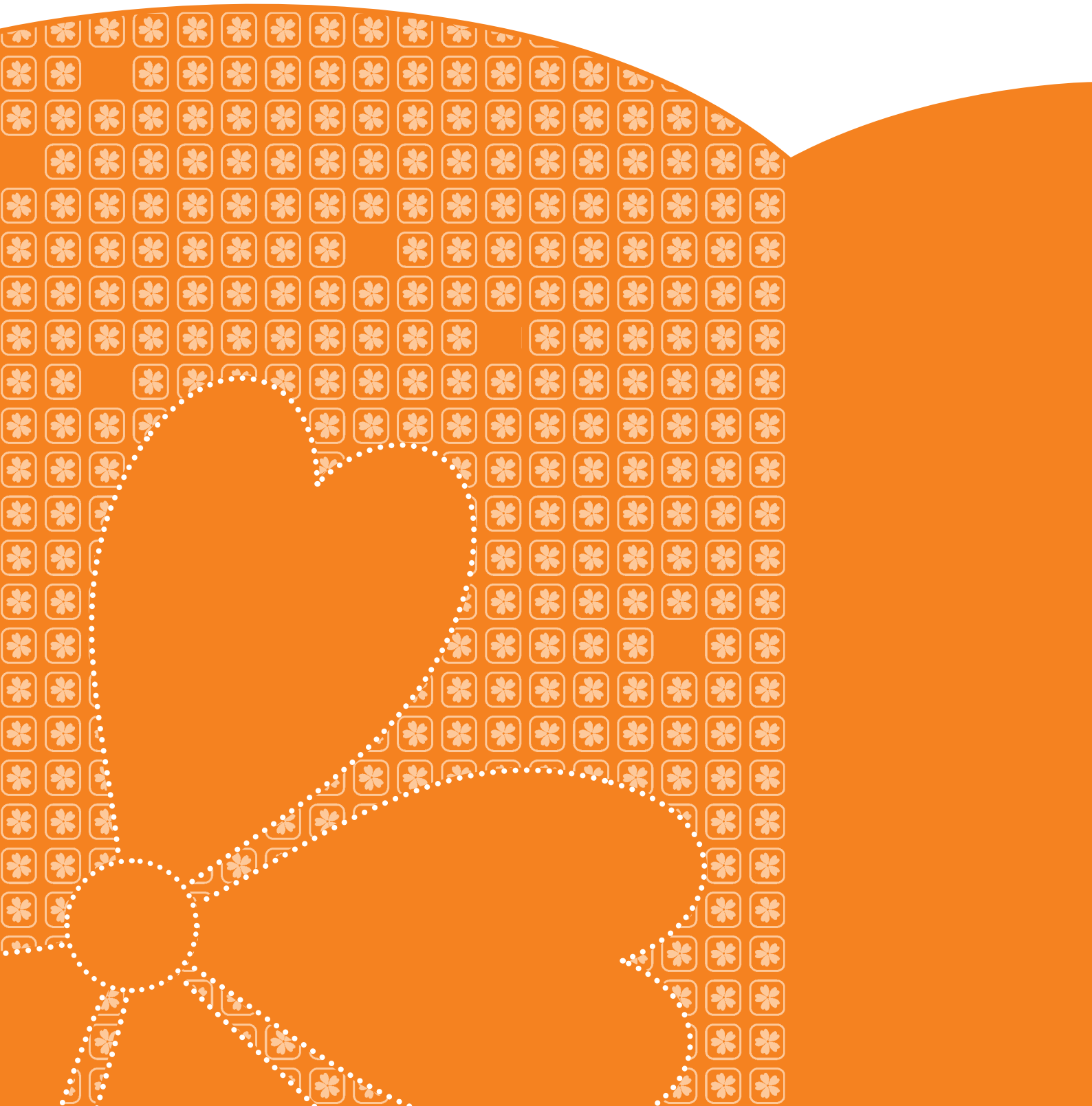
Antroje leidinio dalyje kalbama apie tai, kad panaudodamos turimus kultūros ir dalykinės informacijos šaltinius, įrangą, patalpas ir darbuotojų kompetenciją, viešosios BIBLIOTEKOS skatina DARNIOS IR SUMANIOS VISUOMENĖS KŪRIMĄSI LIETUVOJE.

Sustiprinti viešųjų bibliotekų tinklą, jungiantį 1306 bibliotekas visoje šalies teritorijoje, padėjo 2008–2012 m. įgyvendintas PROJEKTAS „BIBLIOTEKOS PAŽANGAI“, kurį pagrįstai galima vadinti DIDŽIAUSIA SKAITMENINIO RAŠTINGUMO PLĖTROS INICIATYVA LIETUVOJE. Apie tai – trečiame leidinio skyriuje.

Kaip niekad stipraus viešųjų bibliotekų tinklo – horizontalaus geografiniu požiūriu ir universalus turinio požiūriu – pajėgumai gali būti panaudoti įgyvendinant šalies ir regionų, socialinės ir ekonominės plėtros prioritetus.

Projekto užsakymu atlikti plačiosios visuomenės, bibliotekų lankytojų, vadovų ir darbuotojų, socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių, ekspertų nuomonių tyrimai patvirtina, kad plėtros pagreitį įgavusios viešosios bibliotekos ir po 2012 m. turi visas sąlygas regionuose išlikti modernios visuomenės kūrimo epicentrais.

Santrauka

Įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“ atlikti socialiniai visuomenės ir atskirų jos grupių tyrimai parodė 2008-2012 m. įvykusius svarbius pokyčius, kurie ne tik sustiprino bibliotekų vaidmenį visuomenėje, bet ir turėjo įtakos bendrai šalies socialinei pažangai.

- **Nemokamą interneto prieigą teikiančių šalies bibliotekų skaičius išaugo beveik perpus** ir pasiekė 97 procentus. **Įveikta kaimo bibliotekų technologinė atskirtis – viešos interneto prieigos (VIP) paslaugas teikiančių kaimo bibliotekų skaičius padvigubėjo** ir beveik susilygino su tokių bibliotekų dalimi miestuose.
- **Bibliotekos pritraukė dvigubai daugiau naujų VIP vartotojų.** 2011 m. VIP paslauga pasinaudojo beveik 400 tūkst. registruotų bibliotekų lankytojų – du kartus daugiau nei 2008 metais.
- **Išaugo bibliotekų darbuotojų kvalifikacija informacinių technologijų (IT) naudojimo srityje.** Jei 2008 m. pakankamus naudojimosi kompiuteriu įgūdžius turėjo 76 proc. bibliotekininkų, tai 2011 m. – 96 procentai. Gerai naudotis internetu 2011 m. mokėjo 95 proc. bibliotekininkų, tuo tarpu 2008 m. – 77 procentai.
- Pagerinę savo įgūdžius, bibliotekininkai tapo aktyviausi skaitmeninio raštingumo „misionieriai“ Lietuvoje. **Mokymų organizavimo patirties 2011 m. turėjo 90 proc. bibliotekininkų – dvigubai daugiau nei 2008 m. (38 proc.),** o bibliotekų organizuotuose mokymuose dalyvavusių gyventojų skaičius perkopė 75 tūkstančius (pagal projekto „Bibliotekos pažangai“ programas kursus lankė per 65 tūkstančius gyventojų, konsultavosi per 460 tūkst. gyventojų).
- **Nuo 2008 m. VIP vartotojų dalis, lankiusių skaitmeninio raštingumo kursus bibliotekoje, išaugo 2 kartus.** 2011 m., palyginti su 2008 m., bibliotekų organizuotuose skaitmeninio raštingumo kursuose dalyvavo **4 kartus daugiau neįgaliųjų, bedarbių, kaimo gyventojų, 5 kartus daugiau pensininkų.**
- Pastaraisiais metais **internetu vartotojų gretas Lietuvoje labiausiai papildė senjorai ir kaimo gyventojai** – tos visuomenės grupės, kurios itin aktyviai naudojasi bibliotekų teikiamomis skaitmeninio raštingumo mokymo ir nemokamos VIP paslaugomis.
- **Ypač išaugo pensinio amžiaus VIP vartotojų įgūdžiai.** Jei 2008 m. tik 43 proc. jų savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius vertino kaip pakankamus, tai 2011 m. – jau 82 procentai. Gerus įgūdžius turinčių neįgaliųjų VIP vartotojų dalis šiuo periodu pakilo atitinkamai nuo 64 proc. iki 80 procentų.
- **Daugeliui bibliotekos lankytojų internetas teikia ne tik socialinę, bet ir ekonominę naudą:** galimybė įdomiai leisti laisvalaikį (74 proc.), bendrauti, palaikyti ryšį su artimaisiais (60 proc.) ir pagerinti materialinę padėtį (41 proc.).
- **Viešosios bibliotekos tapo gerokai aktyvesnės organizuojant bendras partnerystės veiklas su viešojo ir privataus sektoriaus organizacijomis.** 2011 m. nuolatinius ryšius su verslo įmonėmis buvo užmezgusios 63 proc. bibliotekų – perpus daugiau nei 2010 metais.
- **Stipriai išaugo nemokamo interneto bibliotekose žinomumas tarp Lietuvos gyventojų.** Apie galimybę naudotis vieša prieiga bibliotekoje 2008 m. žinojo 60 proc., 2011 m. tokių buvo 82 proc.
- **Išsiplėtė bibliotekos misija ir vaidmuo, pagerėjo šios institucijos įvaizdis visuomenėje.** Šiuo metu biblioteka laikoma kompleksinių paslaugų teikėja, informacijos, kultūros, švietimo ir bendruomenės traukos centru, nuolat diegianti naujoves ir skatinanti gyventojus jomis aktyviai naudotis. **Trys populiariausios paslaugos tiek mieste, tiek kaimo bibliotekose yra nemokamas internetas (76 proc.), galimybė skaityti periodinę spaudą (79 proc.) ir knygų išdavimas (98 proc.).**

 Bibliotekos –
unikalus tinklas
ir auganti nauda

Viešos interneto prieigos bibliotekose paslaugos: internetas, mokymai bei konsultacijos

Nemokamą internetą teikia 97 proc. bibliotekų

Lietuvoje veikia daugiau nei 1300 viešųjų bibliotekų, kuriose nuolat **lankosi per 30 proc. suaugusių gyventojų ir maždaug trys ketvirtadaliai mokyklinio amžiaus vaikų.**

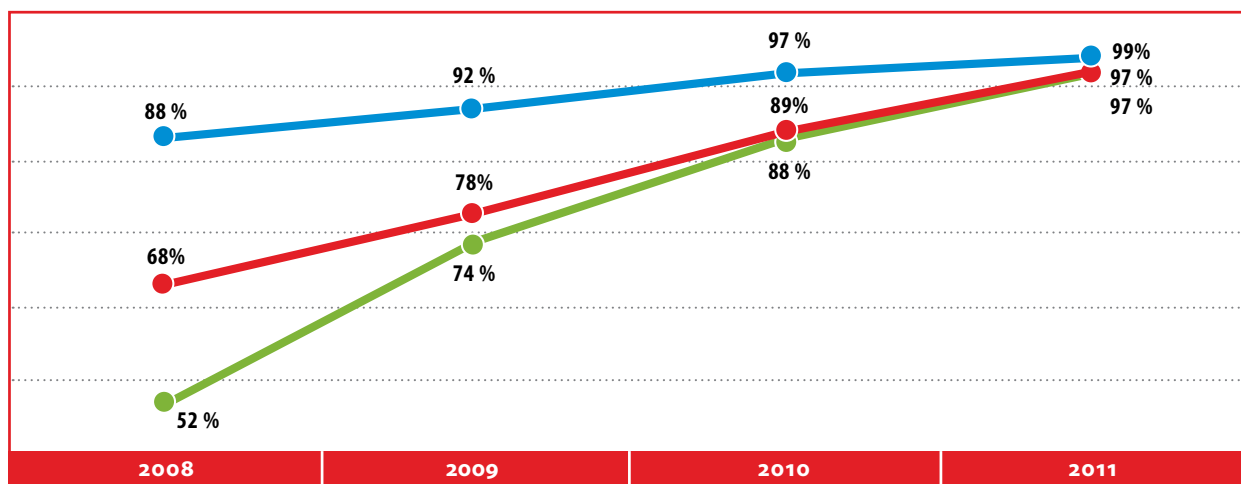
Per pastaruosius metus viešosios bibliotekos tapo viena populiariausių vietų, kuriose gyventojai naudojami nemokamomis interneto paslaugomis. Jei 2008 m. viešos interneto prieigos (VIP) paslaugas teikė tik du trečdaliai Lietuvos bibliotekų, tai 2011 m. jų dalis jau pasiekė 97 procentus.

Didžiulis informacinių technologijų (IT) šuolis užfiksuotas kaimo bibliotekose. VIP paslaugas teikiančių kaimo bibliotekų skaičius per 3 metus padidėjo beveik 2 kartus ir beveik susilygino su tokių bibliotekų dalimi miestuose.

Kaimo bibliotekose teikiama nemokama interneto prieiga yra ypač svarbi vietos gyventojams – visuomenės nuomonės tyrimai rodo, kad gyvenantys kaime turi mažiau galimybių naudotis kompiuteriais bei internetu.

Be to, kai kuriose atokiose vietovėse, kuriose neišvystytas IT tinklas, **kaimo bibliotekos tampa kone vienintelėmis vietomis, kur vietos gyventojai gali nemokamai pasinaudoti internetu.** Pvz., iki 2011 m. spalio tokios „baltosios dėmės“ IT atžvilgiu buvo Siponių kaimas (Birštono raj.) bei Vilniaus rajono Senasalio kaimas. Šių kaimų bibliotekose įrengus interneto prieigą, vietos gyventojai modernizuotose bibliotekose gavo jungtį su pasauliu.

Bibliotekų / filialų / padalinių, teikiančių VIP, dalis

— Bendras — Miestas — Kaimas

Šaltinis: Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Bevelis ryšys – ir lankytojams, ir partneriams

Visose viešosiose bibliotekose, teikiančiose VIP paslaugas, sudarytos techninės galimybės prisijungti prie interneto beveliu ryšiu. Tiesa, šią paslaugą 2011 m. teikė maždaug 60 proc. bibliotekų, tačiau jų skaičius kasmet sparčiai auga.

2008 m. prisijungti prie interneto beveliu ryšiu lankytojai galėjo tik 19 proc. miesto ir 10 proc. kaimo bibliotekų. Tuo tarpu po 3 metų tokia galimybė buvo sudaryta visoms bibliotekoms, ir 2011 šią paslaugą teikė atitinkamai 77 proc. miesto ir 56 proc. kaimo bibliotekų.

Bevelio ryšio technologija patraukli ne tik bibliotekų lankytojams, bet ir partneriams – viešojo sektoriaus institucijoms, verslo įmonėms. Naudojant šią infrastruktūrą, atsiveria daugiau galimybių įgyvendinti bibliotekų lankytojams skirtus informacinius projektus.

Per 3 metus interneto vartotojų padvigubėjo

VIP ir kompiuterizuotų darbo vietų plėtra bibliotekose buvo itin reikalinga Lietuvos gyventojams. 2011 m. VIP paslauga pasinaudojo beveik **400 tūkst. registruotų bibliotekų lankytojų – du kartus daugiau nei 2008 metais. Kaimo bibliotekose registruotų VIP vartotojų skaičius šiuo periodu augo dar spartesniais tempais – nuo 64 tūkst. iki 175 tūkstančių.**

Padidėjo žinomumas apie viešąją interneto prieigą

Vis didesnė visuomenės dalis žino ir aktyviai naudoja bibliotekų teikiamomis nemokamos VIP paslaugomis. Jei 2008 m. šią viešųjų bibliotekų teikiamą paslaugą žinojo 60 proc., tai 2011 m. – 82 proc. šalies gyventojų.

Nemokamos interneto prieigos žinomumas ypač pakilo tarp visuomenės grupių, turinčių mažiau galimybių naudotis internetu namuose ar darbe. 2011 m. apie galimybę nemokamai pasinaudoti internetu bibliotekoje žinojo 72 proc. pensininkų – dvigubai daugiau nei 2008 m., 71 proc. neįgalųjų, 74 proc. bedarbių.

2011 m. net 54 proc. VIP vartotojų biblioteką laikė pagrindine naudojimosi internetu vieta (2008 m. – 41 proc.).

Biblioteka – svarbi interneto naudojimosi vieta

Itin aktyvūs bibliotekų VIP vartotojai yra neįgalieji, pensininkai, bedarbiai, taip pat prastesnes interneto naudojimosi sąlygas turintys kaimo gyventojai.

2011 m. apklausos duomenimis, 54 proc. (2008 m. – 41 proc.) visų VIP vartotojų biblioteką įvardija kaip vietą, kurioje jie dažniausiai naudoja kompiuteriu, prijungtu prie interneto.

Apskritai jokių kitų interneto prieigos alternatyvų, išskyrus viešąją biblioteką, neturi 22 proc. VIP vartotojų. Vėlg

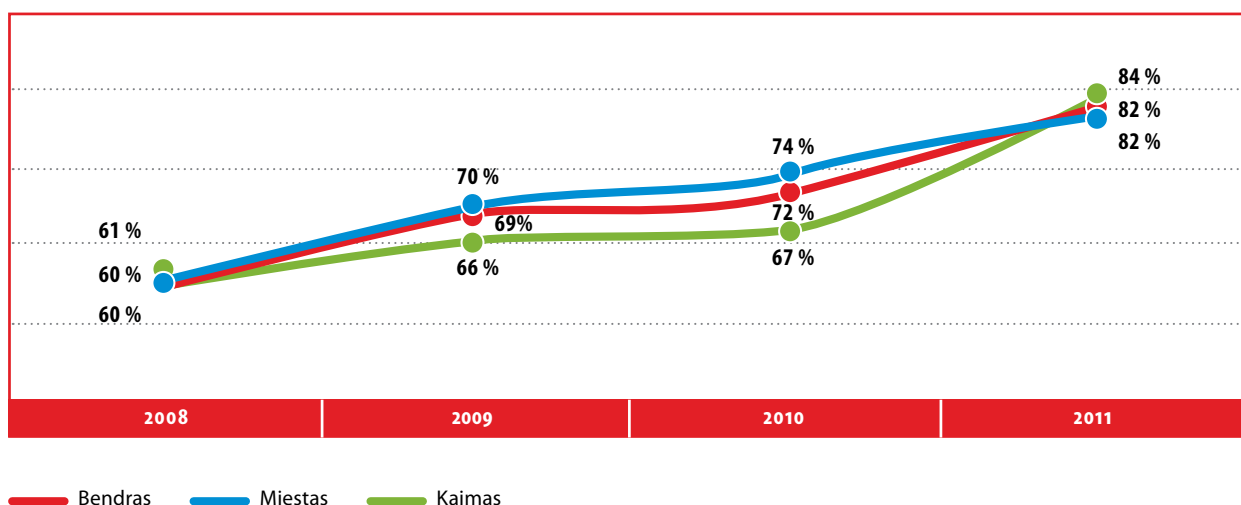
„Viskas prasidėjo nuo mano kaimo bibliotekos – sužinojau, kad joje vyksta mokymai, kaip naudotis kompiuteriu ir internetu. Panorau pati išmokti technologijų gudrybių, tad užsirašiau į kursą. Mokymų metu supratau, kad internetas yra erdvė, kurioje galiu sužinoti viską, kas man įdomu. Naudodamasi internetu palengvinau savo gyvenimą, dabar galiu sužinoti, kas vyksta pasaulyje bet kuriuo paros metu. Išsipildė vienas iš didžiausių mano troškimų – rasti savo vaikystės draugus. Bendraudama su jais negaliu patikėti, kad jie išsibarstę po visą platųjį pasaulį. Radau daug bendraminčių, su kuriais galiu pasidalinti savo kūriniais. Nuo paauglystės mėgau kurti eiles, bet jas deklamavau tik savo namiškiams, o dabar galiu pasidalinti savo kūryba su visais draugais ir naujais pažįstamais.“

Kupiškio viešosios bibliotekos Rudilių padalinio lankytoja

„Bibliotekoje ne tik išmokau dirbti kompiuteriu, bet ir gerai naršyti e. paveldo puslapiuose. Čia radau ne tik savo tėvų ir senelių gimines, bet ir daug reikalingos medžiagos istoriniams straipsniams. Greit įkopsiu į devintą dešimtį, todėl darbus kompiuterio pagalba galima pabaigti greičiau. Už visa tai dėkingas bibliotekininkai“.

Vilniaus m. Justiniškių bibliotekos lankytojas

Gyventojų, žinančių apie galimybę naudotis vieša interneto prieiga bibliotekose, dalis
(% gyventojų, žinančių apie VIP)

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos gyventojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

išsiskiria socialinės atskirties grupės bei vyresni gyventojai: interneto prieigos alternatyvų neturi kas antras pensininkas, neįgalusis ir bedarbis. Todėl bibliotekų, suteikiančių gyventojams nemokamą interneto prieigą, socialinė veiklos misija tampa dar svarbesnė.

Socialinis VIP paslaugos aspektas išryškėja ir analizuojant priežastis, kurios skatina vartotojus naudotis internetu bibliotekose.

Du trečdaliai VIP vartotojų, turinčių interneto prieigos galimybę ne tik bibliotekoje, nurodo VIP besinaudojantys dėl to, kad ši paslauga yra nemokama. Trečdaliui VIP vartotojų svarbi galimybė pasinaudoti ne tik VIP, bet ir kitomis bibliotekos paslaugomis. Kas ketvirtam vartotojui biblioteka yra strategiškai patogi vieta naudotis internetu. Maždaug tiek pat gyventojų internetu naudojasi dėl to, kad turi galimybę gauti pagalbą iš bibliotekos darbuotojų.

Nemokamas internetas bibliotekose ypač svarbus socialiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms, turin-

Pagrindinės naudojimosi internetu bibliotekoje priežastys

(% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie internetu gali naudotis ne tik bibliotekoje)

Bibliotekoje nemokamas internetas	67%	70%
Naudojasi kitomis bibliotekos paslaugomis	35%	49%
Neturi interneto prieigos namie	20%	29%
Pagalba ir patarimai iš bibliotekos darbuotojų	23%	22%
Patogi vieta	27%	30%

■ 2011, n=1577 ■ 2008, n=727

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

čioms mažiau galimybių pasinaudoti IT pranašumais namuose ar darbovietėje. 2011 m. **VIP vartotojų apklausos duomenimis, biblioteką pagrindine naudojimosi internetu vieta laikė 76 proc. pensininkų, 78 proc. neįgaliųjų, 83 proc. bedarbių.**

Sustiprėję bibliotekininkų įgūdžiai perteikiami lankytojams

Teikdami nemokamos interneto prieigos paslaugas, bibliotekininkai kartu ir konsultuoja VIP vartotojus, taip pat rengia gyventojams skirtus skaitmeninio raštingumo mokymus. Kvalifikuotai teikti šias paslaugas jiems padeda per kelerius metus gerokai sustiprėję pačių darbuotojų IT naudojimo įgūdžiai.

2011 m. apklausos duomenimis, pakankamus naudojimosi kompiuteriu įgūdžius turėjo 96 proc. bibliote-

Galimybės naudotis internetu

(% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie naudojami internetu bibliotekoje)

Galimybę naudotis internetu turi NE TIK bibliotekoje	78%	75%	81%	83%
Galimybę naudotis internetu turi TIK bibliotekoje	22%	23%	19%	16%

■ 2011, n= 2024
■ 2010, n= 2028
■ 2009, n= 1069
■ 2008, n= 877

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

kų darbuotojų – penktadaliu daugiau nei 2008 m. (76 proc.). Net 95 proc. bibliotekininkų nurodė turį ir pakankamus naudojimosi internetu įgūdžius, tuo tarpu 2008 m. taip teigė 77 proc. respondentų.

Per trejus metus bibliotekininkų, savo darbe besinaudojančių kompiuteriais, skaičius išaugo ketvirtadaliu ir 2011 m. pasiekė 99 procentus.

Padidinę ne tik teorines IT naudojimosi žinias, bet ir išplėtę praktinį jų pritaikymą, bibliotekininkai itin aktyviai šiuos įgūdžius perteikia šimtams tūkstančių lankytojų, organizuodami mokymus ir konsultuodami. **2011 m. beveik 90 proc. bibliotekininkų turėjo mo-**

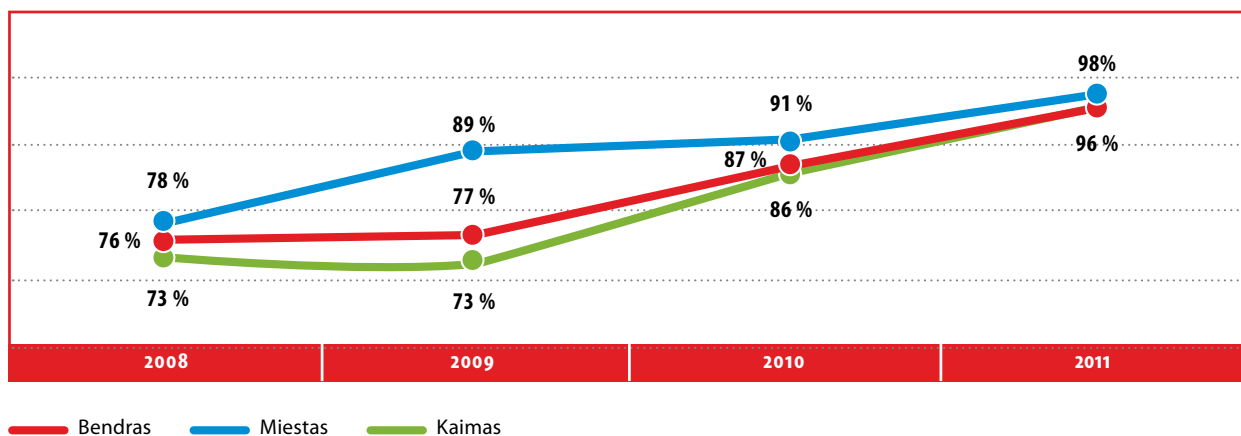
kymų programų organizavimo patirties – dukart daugiau nei 2008 metais.

Projekto įgyvendinimo metu nuolat augo ir bibliotekininkų dalis, teikusią konsultacijas IT naudojimo klausimais sunkiai pasiekiamoms grupėms priskiriamiems vartotojams. **Per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį tokias konsultacijas teikusią bibliotekininkų dalis išaugo nuo 49% 2008 metais iki 79% 2011 metais.**

Pakilusią bibliotekininkų kompetenciją pastebi ir šalies visuomenė. Teiginiui, jog bibliotekoje dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai, 2011 m. pritarė 92 proc. gyventojų, jog bibliotekininkai yra geri pagalbininkai lankytoji – net 96 procentai.

Bibliotekų kompiuterinio raštingumo įgūdžių vertinimas

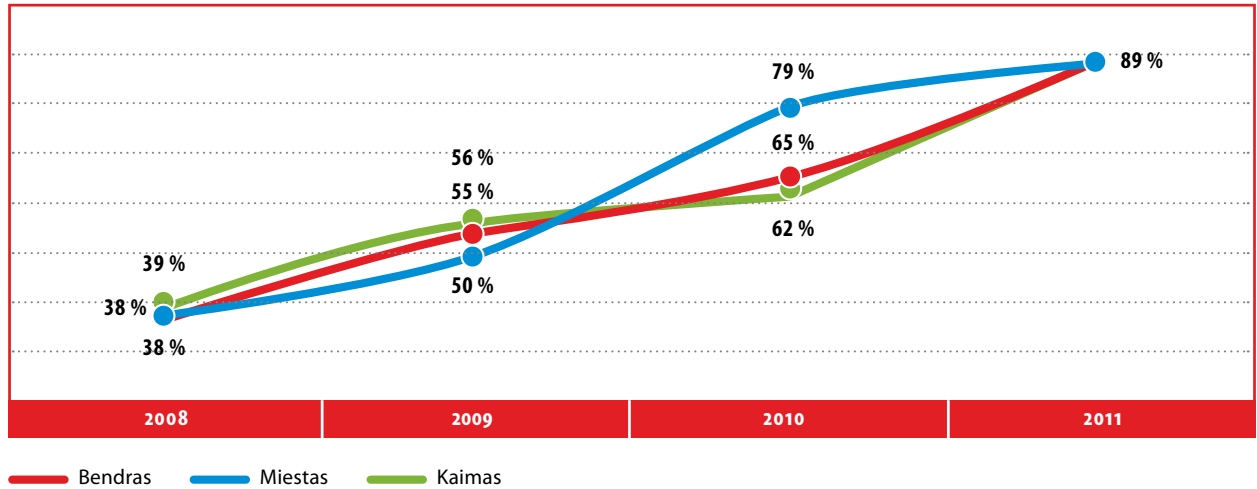
(% bibliotekininkų, kompiuterinio raštingumo įgūdžius vertinančių pakankamai)

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Bibliotekininkų, turinčių mokymų organizavimo patirties, dalis

(% bibliotekininkų, nors kartą prisidėjusių prie mokymo programų/projektų organizavimo)

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

„Niekas nenorėjo manęs mokyti, net vaikai. Sužinojau iš draugų, kad mokytis kompiuteriu galima bibliotekoje. Esu be galo dėkinga bibliotekininkei, kuri išmokė, kaip parašyti tekstą kompiuteriu, rasti reikiamą informaciją, įkelti skelbimą ir nuotraukas. Internetu sugebėjau parduoti jau seniai nebereikalingą daiktą. To tikrai nebūčiau padariusi be bibliotekoje įgytų žinių“.

Kauno raj. Ežerėlio bibliotekos lankytoja

Bibliotekos įvaizdis: populiarus ir nuolat atsinaujinantis bendruomenės centras

Bibliotekos – tarp populiariausių kultūros įstaigų

Viešosios bibliotekos, kuriose kasmet lankosi iki 1 mln. Lietuvos gyventojų, yra ne tik vienos populiariausių, bet ir geriausiai vertinamų kultūros įstaigų. Gyventojai, vertindami kultūros įstaigų teikiamas paslaugas, pirmenybę teikia būtent bibliotekoms. 2012 m. Lietuvos savivaldybių gyventojų nuomonių tyrimo duomenimis, bibliotekų paslaugomis patenkinti net 75 proc. apklaustų respondentų. Pagal šį rodiklį bibliotekos lenkia kultūros centrus ir laisvalaikio sales, paveldo objektus, muziejus bei galerijas.

Net 96 proc. gyventojų, pastaraisiais metais apsilankiusių bibliotekose, liko patenkinti suteiktomis paslaugomis.

Tokius aukštus klientų pasitenkinimo rodiklius lemia bibliotekose vykstantys pokyčiai. Tiek bibliotekų lankytojai, tiek ir visa šalies visuomenė pastebi bei vertina bibliotekų polinkį nuolat keistis, atsinaujinti ir prisitaikyti prie šiuolaikinės visuomenės poreikių.

Nuomonių tyrimų duomenimis, kasmet daugėja gyventojų, manančių, kad biblioteka yra moderni, skirta bendrauti su kitais žmonėmis ir teikianti kompleksines paslaugas vieta. Jei 2008 m. tik 58 proc. gyventojų biblioteką pavadino šiuolaikiška institucija, tai 2011 m. taip manančių padaugėjo iki 79 procentų.

Ivaizdinės bibliotekos savybės

(% skaičiuojami nuo visų gyventojų, n=1536)

Šiuolaikiška	2011	39%	40%	15%	6%	2011	Senamadiška
	2008	24%	34%	28%	14%	2008	
Aprūpinta naujausia įranga	2011	33%	44%	19%	5%	2011	Įranga pasenus
	2008	19%	36%	31%	14%	2008	
Bendruomeninio gyvenimo centras	2011	28%	39%	23%	10%	2011	Nėra bendruomeninio gyvenimo centras
	2008	21%	32%	30%	17%	2008	
Nuolat diegiamos naujovės	2011	33%	43%	18%	6%	2011	Naujovės diegiamos lėtai / nediegiamos
	2008	21%	38%	30%	12%	2008	
Gera atmosfera	2011	49%	43%	6%	1%	2011	Bloga atmosfera
	2008	36%	44%	17%	3%	2008	

■ Labiausiai bibliotekai tinka □ Bibliotekai šiek tiek tinka □ Bibliotekai šiek tiek tinka ■ Labiausiai bibliotekai tinka

Šaltinis: Reprezentatyvi 15-74 metų Lietuvos gyventojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Pasitenkinimas savaivaldybėje teikiamomis kultūros ir laisvalaikio paslaugomis

(% skaičiuojami nuo pasinaudojusių konkrečia paslauga)

Muziejai ir galerijos	2012, n=592	4%	28%	64%	3%
	2009, n=667	6%	29%	63%	
Kultūros paveldo objektai	2012, n=869	5%	25%	66%	3%
	2009, n=927	8%	31%	57%	
Viešos bibliotekos	2012, n=873	3%	20%	76%	
	2009, n=915	5%	25%	69%	
Kultūros centrai, laisvalaikio salės	2012, n=1213	10%	25%	61%	
	2009, n=1296	3%	7%	31%	58%

■ Nepatenkintas □ Greičiau nepatenkintas □ Greičiau patenkintas □ Patenkintas ■ Sunku pasakyti

Šaltinis: Reprezentatyvi 5 Lietuvos rajonų savivaldybių 15-74 metų Lietuvos gyventojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Bibliotekos – patikimos ir naudingos partnerės

Daugėja bendradarbiavimo iniciatyvų

Dinamiška aplinkos kaita įpareigoja bibliotekas nuolat diegti naujoves, ieškoti naujų lankytojų pritraukimo būdų, gerinti klientų aptarnavimo kokybę. Tokie pokyčiai modernioje visuomenėje įmanomi tik veikiant drauge su partneriais. Glaudus bendradarbiavimas su viešojo ir privataus sektoriaus organizacijomis, gyventojų bendruomenėmis ir savo lankytojais bibliotekoms leidžia vykdyti nuolatinę kaitą, gauti papildomų žmoniškųjų bei materialinių išteklių veiklos plėtrai.

Partnerystė paremta abipusės naudos principais – su bibliotekomis bendradarbiaujančios organizacijos aktyviai naudojami bibliotekų tinklu, jų patalpomis ir paslaugomis tam, kad pasiektų savo esamus ar potencialius klientus, kitas tikslines visuomenės grupes.

Viešųjų bibliotekų vadovų apklausų duomenimis, 2011 m. įvairias partnerystės veiklas vykdė per 90 proc. bibliotekų. Ne mažiau nei 85 proc. bibliotekų palaikė ryšius su valstybinėmis institucijomis, o partnerystę su verslo įmonėmis plėtojo du trečdaliai bibliotekų.

Palyginti su 2010 m., gerokai padaugėjo partnerystės su privačiomis įmonėmis atvejų – 2010 m. ryšius su verslo įmonėmis buvo užmezgusios 42 proc., o 2011 m. – jau 63 proc. bibliotekų.

Partnerystė teikia abipusę naudą

Bibliotekų partneriai jaučia bendradarbiavimo naudą. Daugeliui viešojo sektoriaus organizacijų ir privačių įmonių yra svarbu pasiekti trečdalį Lietuvos visuomenės, besilankančios viešosiose bibliotekose. Joms taip pat aktualūs bibliotekų turimi informaciniai ištekliai, žmogiškieji resursai.

Bibliotekų lankytojams dalijami bendradarbiaujančių organizacijų lankstinukai, skrajutės, nuolaidų kuponai, kvietimai. Verslo įmonėms svarbūs ir virtualiomis paslaugomis besinaudojantys bibliotekos vartotojai. Be to, bibliotekos savo partneriams leidžia naudotis įrengtomis patalpomis, mokymo klasėmis. Nemažai viešųjų bibliotekų, pasinaudodamos dokumentų fondais, savo partneriams siūlo surinkti elektroninius aktualių straipsnių, leidinių kopijų variantus.

Bibliotekos, bendradarbiaudamos su partneriais, taip pat gauna tiek socialinę, tiek ekonominę naudą. Socialinę pagalbą dažniausiai teikia nevyriausybinės organizacijos, padėdamos organizuoti renginius, palaikydamos

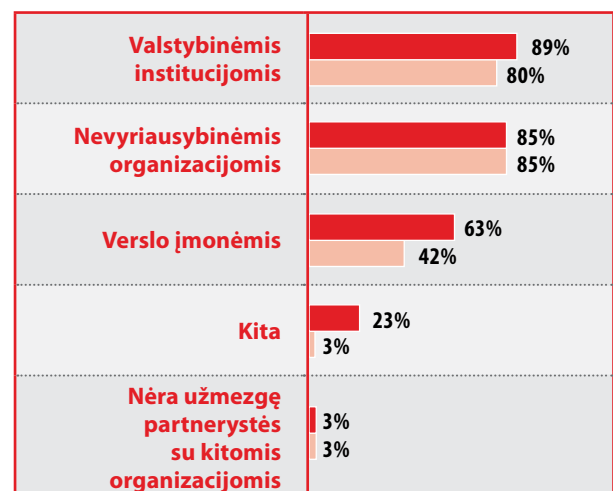

biblioteką viešoje erdvėje, reklamuodamos bibliotekų paslaugas ir rekomenduodamos jose lankytis. Tuo tarpu valstybinės institucijos yra ir socialinės, ir ekonominės bibliotekų partnerės. Palyginti su kitomis organizacijomis, jos labiausiai prisideda prie bibliotekų veiklos padėdamos užmegzti ryšius su įtakingais asmenimis.

Verslo įmonės yra itin svarbios bibliotekų ekonominės pagalbininkės. 58 proc. jų skiria materialinių išteklių, 68 proc. remia finansiškai. Jei 2010 m. bibliotekų vadovai pagrindinėmis finansinėmis rėmėjomis įvardijo valstybines institucijas, tai 2011 m. – privačias įmones. Verslo įmonių, skiriančių lėšų bibliotekoms, skaičius per metus išaugo trečdaliu.

Partnerystė su kitomis organizacijomis

(% skaičiuojamas nuo visų apklaustųjų, n=65)

■ 2011 □ 2010

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų vadovų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

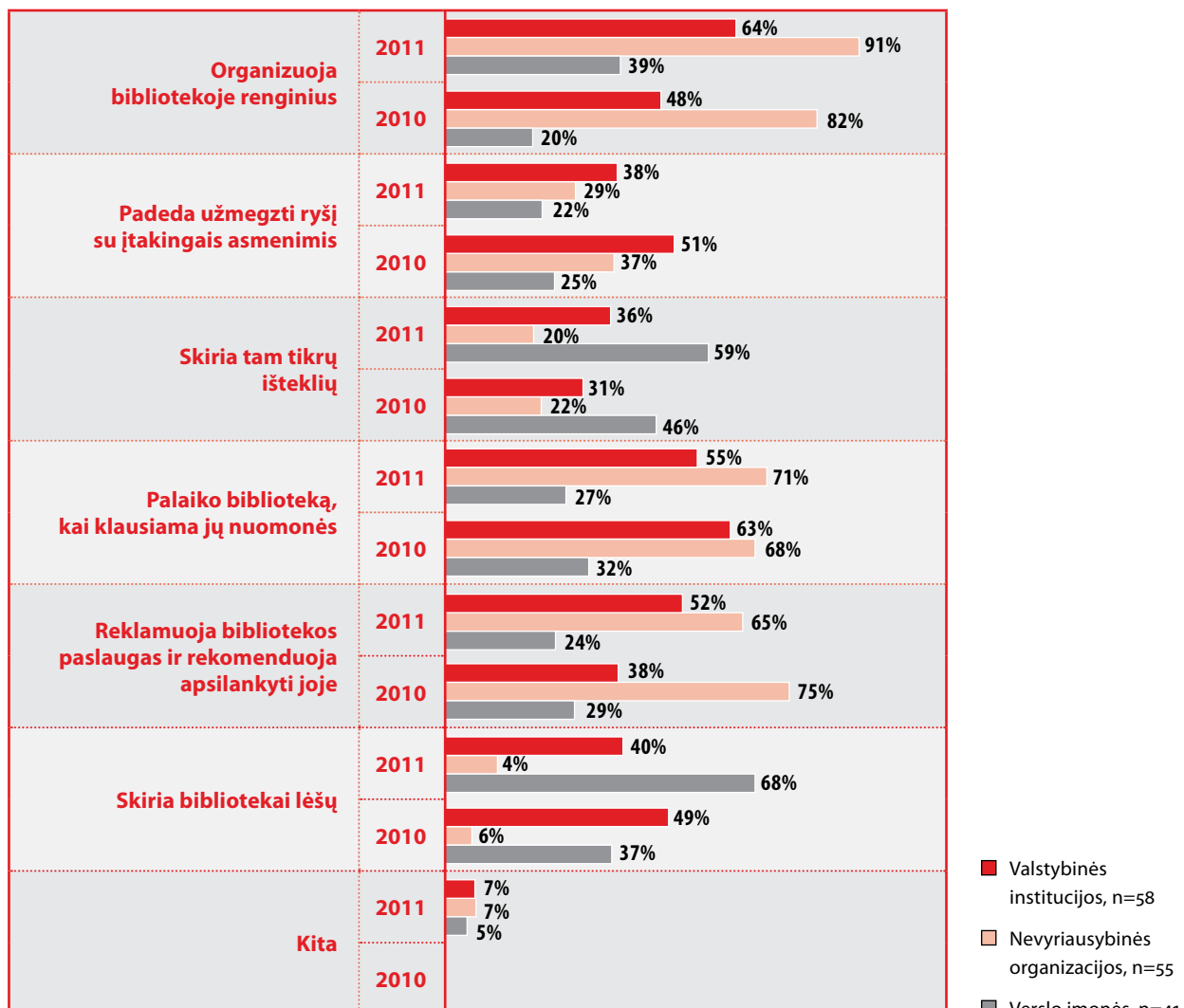
„Anksčiau bibliotekos turėdavo įrodinėti savo vertę, dabar jokių abejonių nebėliko. Jeigu išky-la klausimas apie bibliotekos uždarymą, visuomenė iškart sukyla jos ginti. Argi tai nėra geriausias bibliotekų pažangos pripažinimas?“

Ekspertas iš Seimo

Partnerių kuruojamos paramos sritys

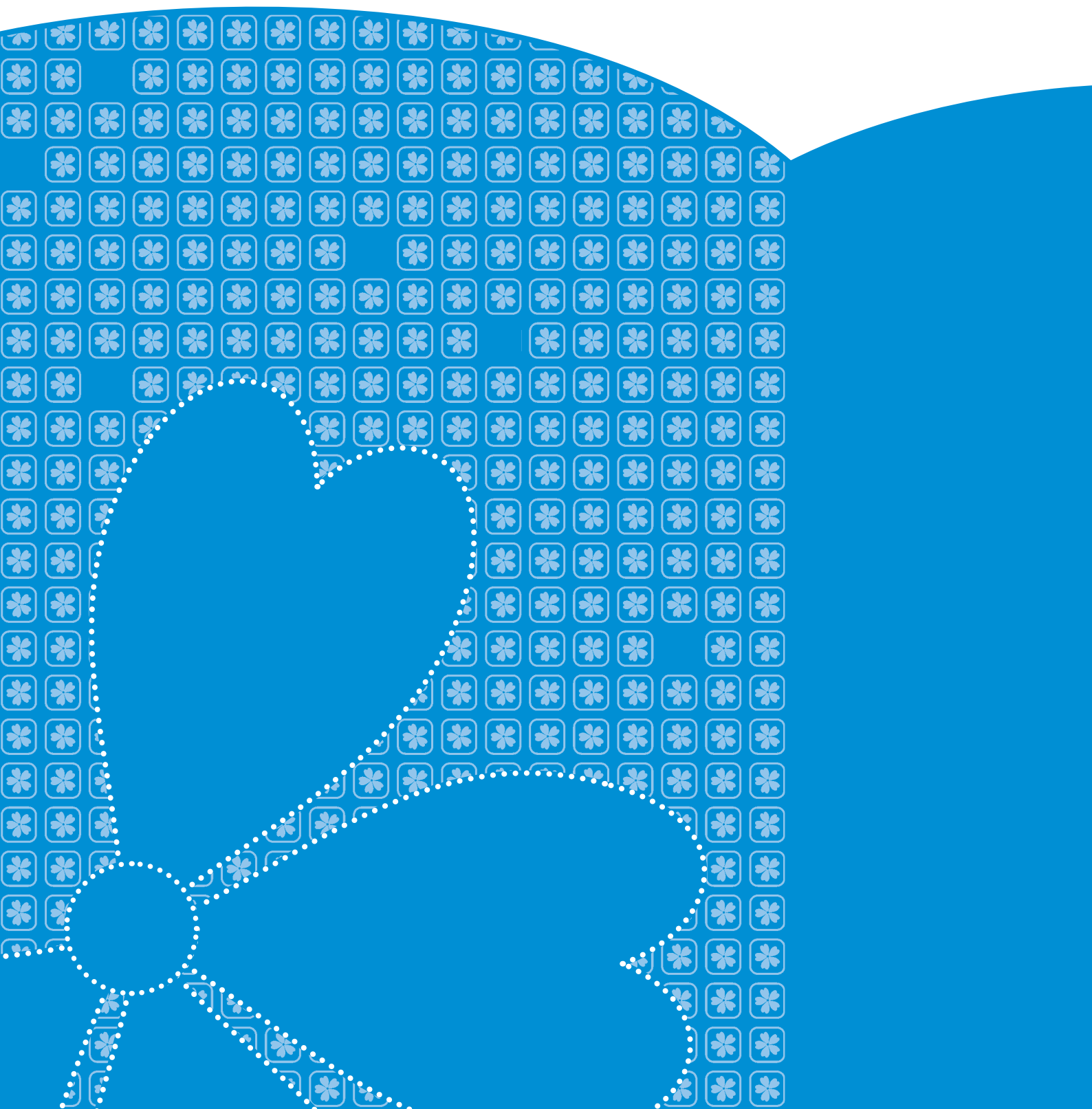
(% skaičiuojamas nuo tikslinių grupių)

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų vadovų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Bibliotekos

 kuria darnią ir
sumanią visuomenę

Bibliotekoje – universalių ir modernių paslaugų kompleksas

Išsiplėtė bibliotekos misija

Besikeičiančią bibliotekų veiklą, kuri apima vis daugiau paslaugų bei funkcijų, įvardija ir patys bibliotekų vadovai, darbuotojai bei kultūros srities ekspertai. Kokybinio šių grupių nuomonių tyrimo metu išsryškėjo, kad nuo 2008 m. iš esmės pasikeitė bibliotekos vaidmens suvokimas.

Jei 2008 m. biblioteka buvo suprantama kaip pasyvi informacijos tarpininkė, informacijos šaltinių administratorė, tai vėliau jos vaidmuo nuosekliai keitėsi. Nuo 2009 m. misija pradeda suvokti kaip įvairialypė, apimanti daug sričių: teikti visapusišką informaciją, sukurti palankią socialinę erdvę gyventojams, ypač – socialinės atskirties grupių atstovams, šviesti ir mokyti bendruomenės narius. Be to, **nuo 2011 m. bibliotekos misija pradėta sieti ir su naujovėmis, jų teikimu, skatinimu ir mokymu jomis naudotis.**

Šiuo metu biblioteka jau suvokiama kaip daugialypių paslaugų teikėja, informacijos, kultūros, švietimo ir bendruomenės traukos centras.

Bibliotekos keliamos asociacijos

(% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų, n=2024)

Knygos, literatūra, įvairūs leidiniai	70%
Informacija, žinios, mokslas, švietimas	50%
Kompiuteriai	46%
Vieta bendrauti, leisti laisvalaikį, žaisti	24%

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Bibliotekos kuria visuomenės pokyčius

Vis daugiau veiklos sričių apimanti misija rodo, kad pastaraisiais metais sustiprėjusios bibliotekos pačios imasi inicijuoti pokyčius visuomenėje. Ryškus bibliotekų indėlis kuriant darnią ir sumanią visuomenę pastebimas jau šiandien – **viešųjų bibliotekų veikla gerokai prisidėjo prie sumažėjusios skaitmeninės atskirties. Bibliotekų teikiamos nemokamos VIP paslaugos ir organizuojami gyventojų IT mokymai padidino gyventojų, besinaudojančių interneto teikiamais pranašumais, skaičių.**

2011 m. apklausos duomenimis, kompiuteriu moka dirbti 71 proc., o galimybę naudotis internetu turi 68 proc. 15-74 metų Lietuvos gyventojų. IT pranašumais Lietuvoje, kaip ir visoje Europos Sąjungoje (ES) aktyviausiai naudojasi aukštesnio išsilavinimo, taip pat jaunesnio amžiaus gyventojų grupės. Ateities kartoms IT technologijos jau yra įprastas ir nebeatsiejamas kasdieninio gyvenimo elementas. Pvz., 12-14 metų vaikų apklausos duomenimis, net 99 proc. šios amžiaus grupės vaikų turi galimybes naudotis internetu namie arba mokykloje ir šiomis galimybėmis aktyviai naudojami.

Deja, beveik trečdalis gyventojų tebėra skaitmeninio greitkelio šalikelėje. Dalis visuomenės, ypač socialiai

pažeidžiamos grupės, paprasčiausiai neturi galimybių naudotis IT privalumais. 2011 m. duomenimis, 79 proc. pensininkų, 57 proc. neįgaliųjų, 53 proc. bedarbių, 43 proc. kaimo gyventojų nei namuose, nei darbe nesinaudoja internetu. Tai – gerokai daugiau už bendrą šalies gyventojų vidurkį (32 proc.).

Šioms gyventojų grupėms į pagalbą ateina viešosios bibliotekos, teikiančios nemokamas VIP paslaugas, mokančios ir konsultuojančios savo lankytojus.

Šiuolaikinių paslaugų kompleksas

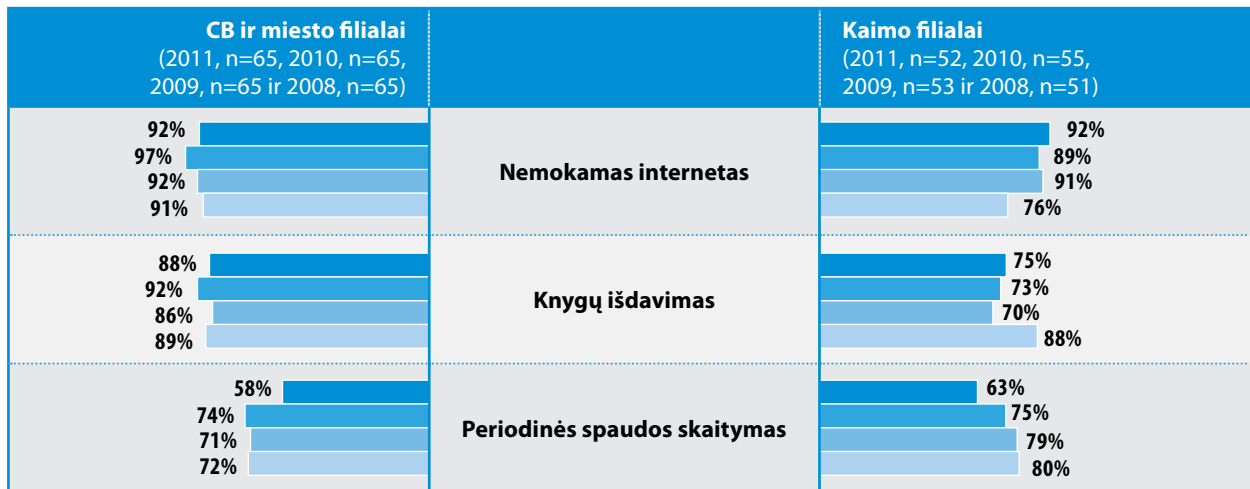
Tiek bibliotekų lankytojai, tiek ir kiti šalies gyventojai bibliotekose mato ne tik pavienes paslaugas – naudojimąsi kompiuteriais ar knygų išdavimą, o šiuolaikinį žinių, informacijos bei laisvalaikio paslaugų kompleksą.

70 proc. lankytojų, besinaudojančių viešosios interneto prieigos (VIP) paslaugomis, biblioteka asocijuojasi su knygomis, literatūra, įvairiais leidiniais, 50 proc. – su informacijos, žinių, mokslo šaltiniu. Beveik tiek pat vartotojų biblioteka siejasi su kompiuteriais, internetu ir el. paštu, o ketvirtadaliui – su tinkama vieta bendrauti, leisti laisvalaikį, žaisti.

„Išmokau bendravimo socialiniuose tinkluose taisyklių, įkelti nuotraukas bei vaizdo įrašus. Bibliotekoje supratau, kad kompiuteris bei internetas suteikia galimybę ne tik žaisti ar susirašinėti su draugais, bet ir padeda gilinti žinias apie automobilius, techniką ir kt. Džiaugiuosi galėdamas pasirošti pamokoms ir projektams bibliotekoje“.

Šiaulių raj. Meškuičių bibliotekos lankytojas

Populiariausios teikiamos paslaugos tarp bibliotekos lankytojų (% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų)

■ 2011 ■ 2010 ■ 2009 ■ 2008

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų vadovų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Internetas – tarp populiariausių paslaugų

VIP pastaraisiais metais tapo ne tik viena žinomiausių, bet ir populiariausių viešųjų bibliotekų paslaugų. Visuomenės nuomonės tyrimo duomenimis, daugiau nei 40 proc. Lietuvos gyventojų arba patys praktiškai naudojami šiomis paslaugomis, arba teigė, jog VIP paslaugų vartotojai yra jų pažįstami ar šeimos nariai.

Bibliotekų vadovų nuomone, nemokamas internetas, knygų išdavimas ir periodinės spaudos skaitymas – trys populiariausios paslaugos tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose. Iš šių paslaugų nemokamą internetą paminėjo daugiausia bibliotekų vadovų – 92 procentai.

Trys bibliotekų vadovų paminėtos populiariausios paslaugos geriausiai žinomos taip pat ir visiems šalies gyventojams. Tarp paslaugų, kurias teikia biblioteka, 2011 m. gyventojų apklausoje knygų išdavimą įvardijo 98 proc., galimybę skaityti periodinę spaudą – 79 proc., galimybę nemokamai naudotis internetu – 76 proc. gyventojų.

Mokymų rezultatas – mažėjanti skaitmeninė atskirtis

Mokymuose – dešimtys tūkstančių dalyvių

2011 m. visuomenės nuomonės tyrimo duomenimis, pakankamai gerus įgūdžius naudotis kompiuteriu turi 57 proc. šalies gyventojų. Šių įgūdžių labiausiai stokoja socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių atstovai. **Savo kompetenciją naudotis kompiuteriu kaip ne-**

„Esu garbaus amžiaus mokytoja, ir kompiuteris mano darbe tampa būtinybe ieškant informacijos, ruošiantis pamokoms, rengiant dalomąją medžiagą. Bibliotekininkės pagalba išmokau pritaikyti informacinių technologijų galimybes savo darbe ir pagerinti mokymo kokybę“.

Biržų raj. Vabalninko bibliotekos lankytoja

pakankamą įvertino 86 proc. pensininkų, 72 proc. neįgaliųjų, 61 proc. bedarbių, 51 proc. kaimo gyventojų.

Šių visuomenės grupių IT kompetencijų lavinimas ir integracija į sumanią visuomenę nelengvas iššūkis ne tik Lietuvai. Skaitmeninės atskirties problema aktuali daugeliui ir ekonomiškai labiau pažengusių ES šalių. 2010 m. Europos Komisijos paskelbtoje skaitmeninė-

je darbotvarkėje pabrėžiama, kad maždaug trečdalis europiečių niekada nesinaudojo internetu. Tuo pačiu akcentuojama būtinybė visiems Europos gyventojams, nepaisant jų amžiaus ar socialinės aplinkos skirtumų, sudaryti galimybes gauti žinių ir įgyti įgūdžių, būtinų skaitmeninėje eroje.

Atskirties problema Lietuvoje sprendžiama įvairiomis valstybės ir privataus kapitalo iniciatyvomis, padedančiomis vis didesnei visuomenės daliai integruotis į skaitmeninę erdvę. Viena didžiausių tokių iniciatyvų tapo bibliotekose organizuojami kompiuterinio raštingumo mokymai. Pastaraisiais metais viešosios bibliotekos tapo pagrindinėmis skaitmeninio raštingumo ugdymo įstaigomis Lietuvoje. 2008–2011 m. bibliotekose IT naudojimo įgūdžių įgijo per 75 tūkst. šalies gyventojų.

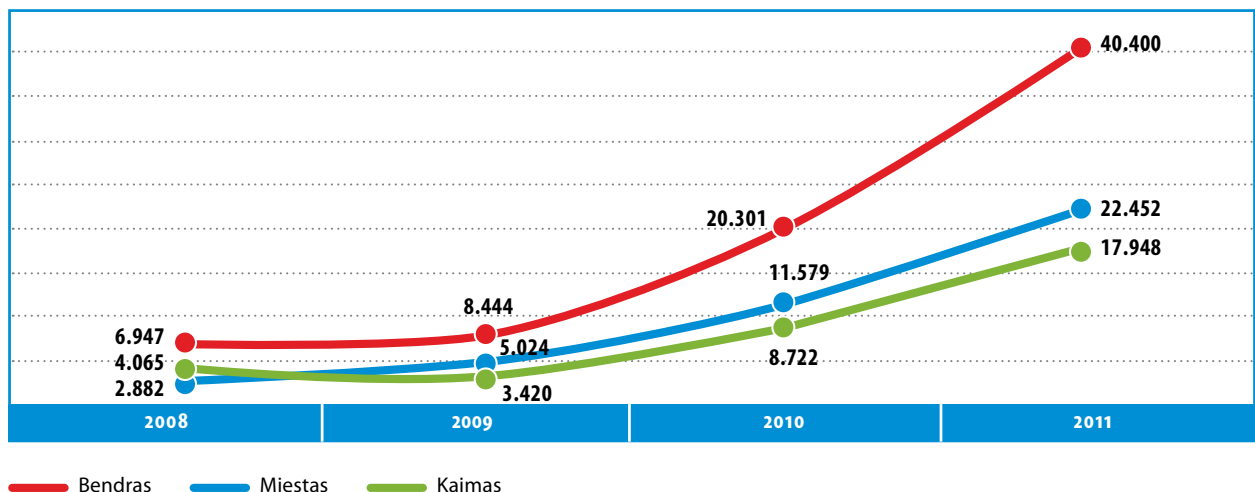
Mokymuose – daug socialinių grupių atstovų

2011 m. net 92 proc. bibliotekų teikė IT mokymo paslaugas savo lankytojams. Skaitmeninio raštingumo mokymai organizuojami gerokai intensyviau nei ankstesniais metais. Jei per 2009 metus tokio pobūdžio mokymus 3 ir daugiau kartų organizavo 13 proc., tai 2011 m. – jau 65 proc. bibliotekų.

Skaitmeninio raštingumo kursuose pastebimai daugėja dalyvių iš socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių – neįgaliųjų, bedarbių, pensininkų, taip pat kaimo gyventojų.

Bibliotekininkų apklausos duomenimis, **2011 m., palyginti su 2009 m., kompiuterinio raštingumo kursuose dalyvavo 4 kartus daugiau neįgaliųjų (22 proc.**

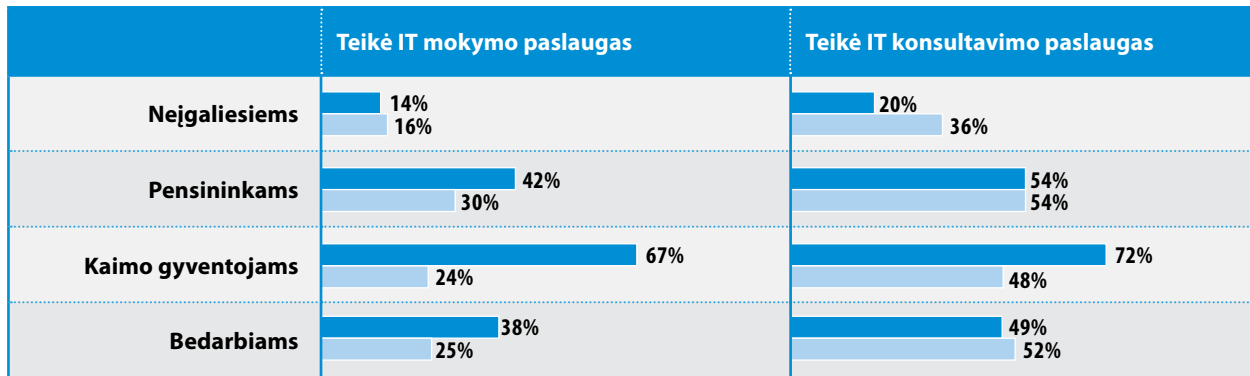
Gyventojų, dalyvavusių IT mokymuose, skaičius (faktinė apklausa, vnt.)

Šaltinis: Faktinė bibliotekų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Bibliotekų gyventojų grupėms organizuoti mokymai ir konsultacijos

(% skaičiuojami nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP)

■ 2011 ■ 2008

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

visų bibliotekose besilankančių neįgaliųjų), bedarbių (58 proc.), kaimo gyventojų (64 proc.), o pensininkų – net 5 kartus daugiau (atitinkamai 49 proc.).

Vis gausesnį socialinių grupių atstovų dalyvavimą mokymo programose lemia kryptinga viešųjų bibliotekų veikla. 2011 m. net 74 proc. bibliotekų organizavo bent vienus mokymus sunkiai pasiekiamoms visuomenėms – dvigubai daugiau nei 2008 metais.

Kursai populiarnesni kaimo vietovėse

2011 m. 29 proc. bibliotekų VIP vartotojų nurodė dirbti kompiuteriu mokėsi specialiuose kursuose. Palyginti su 2008 m., jų skaičius išaugo kone dvigubai. Ypač daug kompiuteriu dirbti išmokusių kursuose yra tarp kaimo

bibliotekų VIP vartotojų: 2008 m. jų buvo 19 proc., o 2011 m. – dukart daugiau (37 proc.).

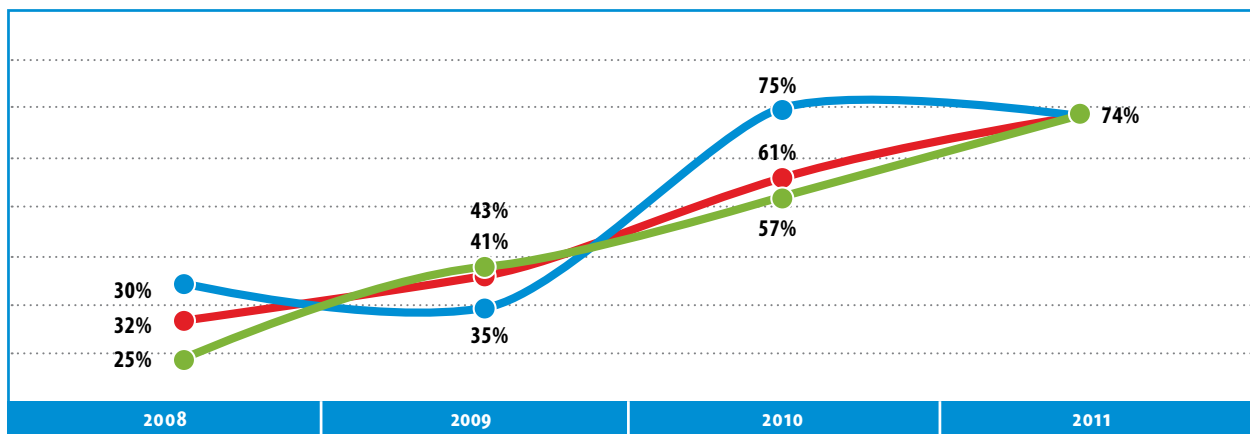
Skaitmeninio raštingumo mokymai ypač populiarūs tarp socialinės atskirties grupių. Tokiuose mokymuose kompiuteriu dirbti išmoko 66 proc. pensininkų ir 55 proc. neįgaliųjų, besinaudojančių bibliotekų VIP paslaugomis.

Nuo projekto „Bibliotekos pažangai“ pradžios 2008 metais VIP vartotojų dalis, skaitmeninio raštingumo kursus lankiusių bibliotekose, išaugo dvigubai.

Praejusiais metais 60 proc. visų VIP vartotojų, lankiusių skaitmeninio raštingumo kursus, nurodė, kad kursus organizavo viešoji biblioteka. Taip teigiančių kaimo bibliotekų VIP vartotojų dalis dar didesnė – 68 procentai.

IT mokymų paslaugų sunkiai pasiekiamoms grupėms teikimas

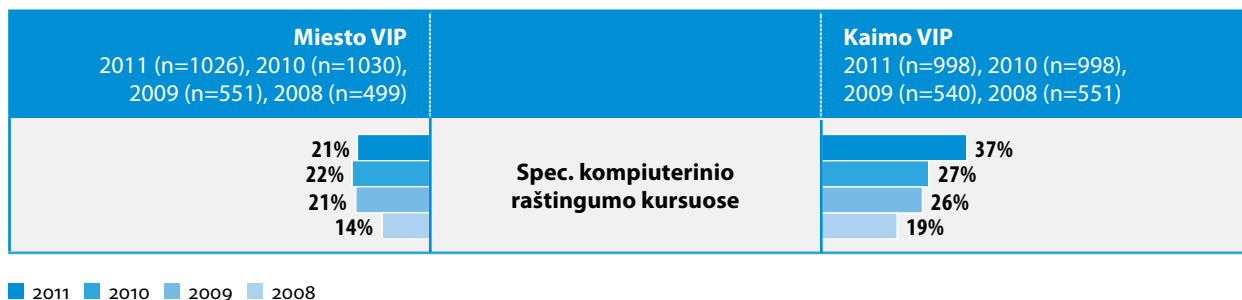
(% bibliotekininkų, teikusių nors vienus IT mokymus sunkiai pasiekiamoms grupėms.)

— Bendras — Miestas — Kaimas

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Kur mokėsi (išmoko) dirbti kompiuteriu (% skaičiuojami nuo tikslinių grupių gyventojų)

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

„Gyvenu kaime ir niekada negalvojavau, kad man bus reikalingas kompiuteris, internetas. Baigęs bibliotekoje kompiuterinio raštingumo kursus ir susipažinęs su interneto galimybėmis, galiu pasakyti: internetas – jėga. Turiu problemų su sveikata, todėl dažnai lankausi pas gydytojus ir vien užsiregistravimas internetu sutaupo daug laiko, o apie savo ligas panaršęs internete, žinau daugiau nei gydytojas. Internetu sužinau ir pieno tyrimų rodiklius, tai man irgi svarbu. Esu užkietėjęs filatelistas, todėl naršydamas randu gausybę informacijos man rūpima tema, bendrauju su bendraminčiais. Supratau, kad mano gyvenimas be interneto nebūtų kokybiškas. Kompiuterinio raštingumo kursų dėka radau langą į pasaulį“.

Kaišiadorių raj. savivaldybės
viešosios bibliotekos
lankytojas

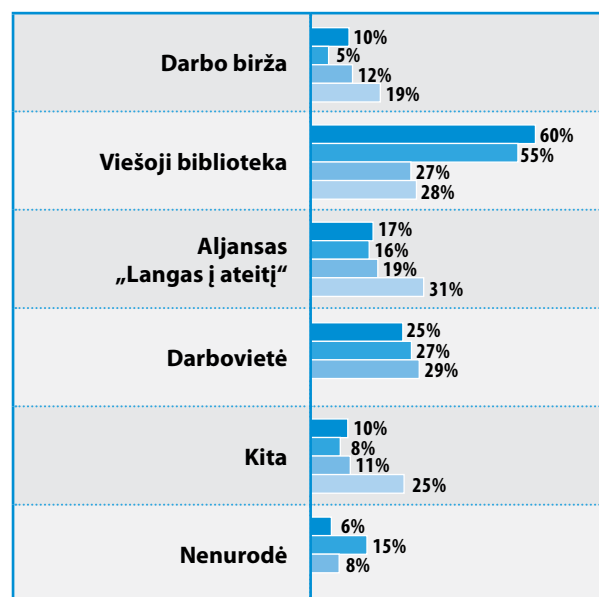
Takosyra tarp miesto ir kaimo – vis mažesnė

Aktyvi bibliotekininkų veikla teikiant nemokamas VIP paslaugas ir organizuojant skaitmeninio raštingumo mokymus gerokai prisidėjo prie sumažėjusio skaitmeninės atskirties tarp miesto ir kaimo gyventojų.

Nors miestuose kompiuteriu iki šiol moka dirbti daugiau gyventojų nei kaime (atitinkamai 77 proc. ir 60 proc.), tačiau pastaraisiais metais žymiai sparčiau gerėjo būtent kaimo gyventojų skaitmeninis raštingumas. Jei 2010 m. savo kompiuterinio raštingumo lygį daugiau

Kompiuterinio raštingumo kursus organizavo:

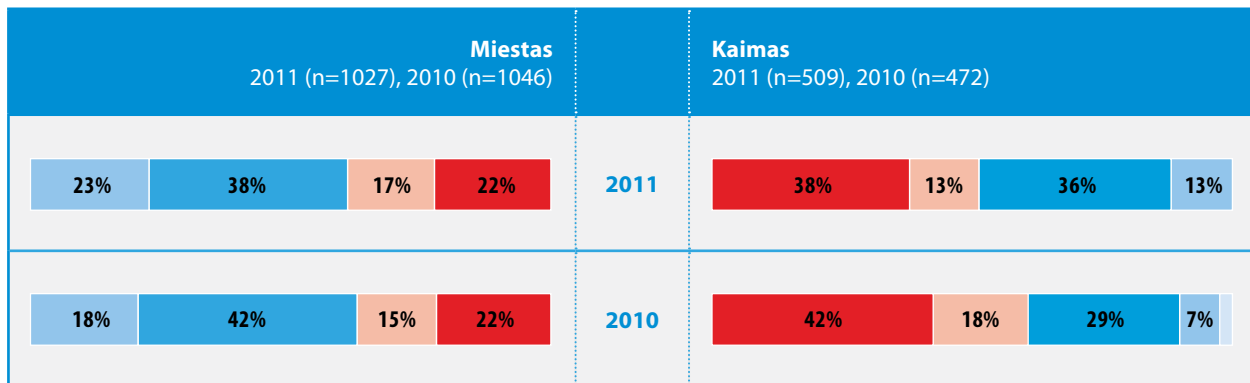
(% skaičiuojami nuo apklaustųjų, kurie kompiuteriu mokėsi dirbti kompiuterinio raštingumo kursuose)

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Kompiuterinio raštingumo vertinimas

(% skaičiuojami nuo tikslinių grupių gyventojų)

■ Visiškai nepakankamas ■ Nepakankamas ■ Pakankamas ■ Visiškai pakankamas □ Nežino

Šaltinis: Reprezentatyvi 15-74 metų Lietuvos gyventojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

ar mažiau pakankamu laikė 36 proc., tai 2011 m. – jau 49 proc. kaimo gyventojų.

Gyvenantys kaimo vietovėse pastaraisiais metais taip pat gerokai sparčiau nei miesto gyventojai patobulino savo įgūdžius naudotis įvairiais interneto išteklių. **Pagerėjo kaimo gyventojų gebėjimai naudotis internetu bendraisiais tikslais, paieškos sistemomis, internetine telefonija, dalyvauti pokalbiuose ir forumuose.**

2011 m., palyginti su 2010 m., taip pat gerokai išaugo interneto naudojimas tarp senjorų. **Gyvenantys kaime ir vyresnio amžiaus gyventojai – dvi visuomenės grupės, kurios pastaruosiu metu sparčiausiai pildė naujų interneto vartotojų gretas Lietuvoje.**

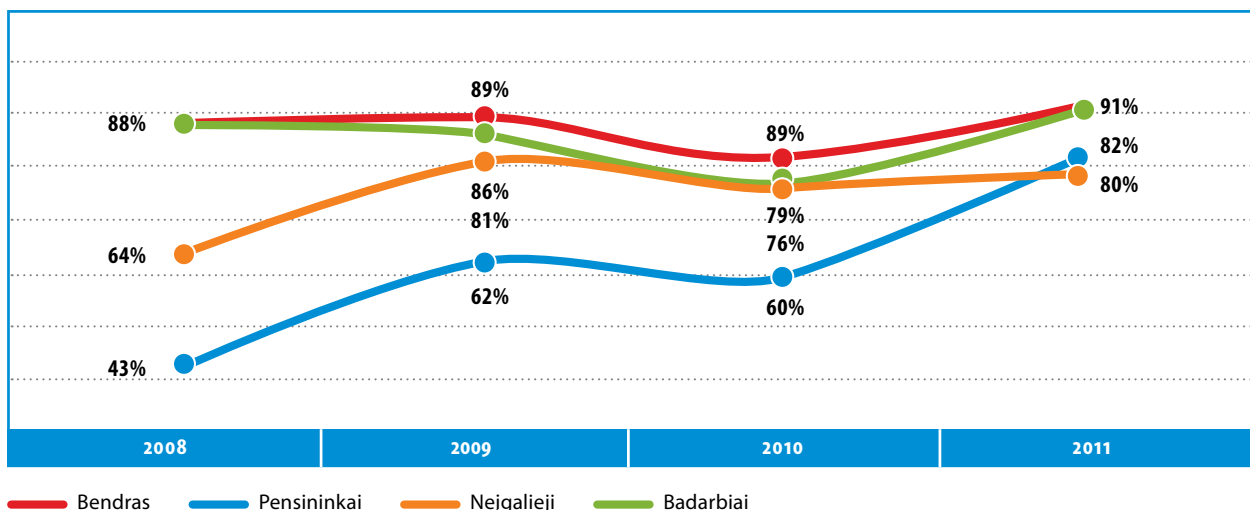
Pagerėjo skaitmeninis raštingumas

Viešųjų bibliotekų veikla teikiant nemokamas VIP paslaugas, mokant bei konsultuojant lankytojus lemia ir augantį gyventojų skaitmeninį raštingumą, gerėjančius jų įgūdžius naudotis internetu. 2011 m. apklausos duomenimis, net 91 proc. VIP vartotojų bibliotekose teigė turintys gerus arba pakankamai gerus kompiuterinio raštingumo įgūdžius.

Savo kompetenciją ypač sustiprino pensinio amžiaus VIP vartotojai – jei 2008 m. tik 43 proc. jų savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius vertino kaip pakankamus, tai 2011 m. – jau 82 procentai. Gerus įgūdžius turinčių neįgaliųjų VIP vartotojų dalis šiuo periodu pakilo atitinkamai nuo 64 proc. iki 80 procentų.

VIP vartotojų kompiuterinio raštingumo įgūdžių vertinimas

(% VIP vartotojų, kompiuterinius įgūdžius vertinančių pakankamais)

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Pagerėjo ir VIP vartotojų naudojimosi internetu įgūdžiai. Įspūdingas šuolis užfiksuotas vertinant pensinio amžiaus VIP vartotojų interneto naudojimo žinias: 2008 m. mažiau nei trečdalis pensininkų turėjo pakankamus įgūdžius naudotis internetu, o 2011 m. jų skaičius padidėjo iki 76 procentų. Neįgalųjų VIP vartotojų, mokančių gerai naudotis internetu, dalis pakilo nuo 56 iki 74 procentų.

„Kai neturi darbo, visada aktualiausias klausimas – pinigai. O bibliotekoje – viskas nemokamai. Ir gyvenimo aprašymą pasirašyti, ir išsiųsti jį darbdaviams. Kad ir po visą pasaulį“.

Bibliotekos lankytojas,
bedarbis

Internetas bibliotekose – nauda visuomenei

Internetas – ne tik bendravimui, bet ir praktinei naudai

Nemokamai teikdamos VIP paslaugas, viešosios bibliotekos padeda gyventojams pajusti akivaizdžią IT naudą kasdiniame gyvenime. **Daugelis visuomenės narių tvirtina, kad internetas jiems teikia ne tik socialinę, bet ir ekonominę naudą.**

Didžiąją dalį vartotojų naudotis internetu skatina trys tikslai. Pirmieji du atskleidžia lengviau įžvelgiamą socialinę naudą. Tai – galimybė įdomiai leisti laisvalaikį (74 proc. gyventojų), bendrauti, palaikyti ryšį su artimaisiais ir draugais (60 proc.). Tuo tarpu trečiasis tikslas susijęs vien su ekonomine nauda – pagerinti materialinę padėtį (41 proc.).

12-14 metų vaikams, kurie yra aktyviausi skaitmeninių technologijų vartotojai, interneto naudojimas taip pat teikia ne tik socialinę, bet ir praktinę naudą. Tyrimo duomenimis, 95 proc. vaikų internetu naudojasi bendravimo ir laisvalaikio, o 94 proc. – mokslo tikslais.

Vieta, kurioje dažniausiai naudojasi internetu darbo ir komerciniais tikslais

(% skaičiuojami nuo visų apklaustųjų, kurie bent kartą naudojami konkrečia veikla)

		Viešojoje bibliotekoje	Kitur
Ieškoti informacijos apie prekes/paslaugas	2011, n=1337	70%	57%
	2008, n=1382	54%	57%
Užsisakyti /pirkti prekes, paslaugas internetu	2011, n=705	55%	66%
	2008, n=305	31%	74%
Ieškoti darbo/darbuotojų	2011, n=930	73%	51%
	2008, n=559	52%	55%
Reklamuoti, parduoti savo prekes/paslaugas	2011, n=523	69%	61%
	2008, n=297	36%	64%
Naudotis el. bankininkystės paslaugomis	2011, n=1011	54%	65%
	2008, n=504	37%	73%

■ 2011 ■ 2008

Šaltinis: 15-74 metų Lietuvos bibliotekų VIP vartotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Biblioteka tampa svarbia vieta gyventojams, kurie bibliotekose internetą naudoja darbo ir komerciniams tikslams. Palyginus su 2008 metais, padaugėjo VIP vartotojų, kurie bibliotekose ieško darbo (73 proc.), reklamuoja savo prekes ir paslaugas (59 proc.), užsisako prekių ir paslaugų (55 proc.), naudojami el. bankininkystės paslaugomis (54 proc.).

Bibliotekose internetu besinaudojantys gyventojai įvardijo labai konkrečius ekonominius interneto naudojimo privalumus, kurie padėjo pagerinti jų gyvenimą. **29 proc. VIP vartotojų pernai interneto pagalba sutaupė pinigų, dešimtadalis susirado darbą, tiek pat – užsidirbo pinigų, padidino savo pajamas naudodamiesi internetu, 13 proc. pirko daiktų ar paslaugų internetu, 24 proc. internetas padėjo rūpintis savo sveikata.**

VIP bibliotekose padeda gerinti gyvenimą

Įvairias socialines ir komercines interneto vartojimo naudas pabrėžia ir socialiai pažeidžiamos visuomenės grupės, aktyviai besinaudojančios nemokamu internetu bibliotekose.

2011 m. VIP vartotojų apklausos duomenimis, internetu bibliotekoje darbo ir komerciniais tikslais naudojosi net 95 proc. bedarbių, 79 proc. neįgaliųjų. **Bendravimo tikslais aktyviausiai irgi naudojosi bedarbiai – 86 proc., taip pat daugiau nei trys ketvirtadaliai pensininkų, tiek pat neįgaliųjų. Senjorai buvo aktyviausi interneto naudotojai sveikatos tikslais – 84 proc., šiuo tikslu nemokama VIP paslauga naudojosi ir 74 proc. neįgaliųjų, 63 proc. bedarbių.**

Vaikams iš socialinės rizikos šeimų VIP paslaugos patenkina socializacijos poreikius – nemokamas internetas

„Vieną dieną atėjusi į biblioteką pamačiau prie kompiuterio susėdusias moteris ir sužinojau, kad jos mokosi naudotis kompiuteriu. Aš irgi panorau išmolti dirbti kompiuteriu. Dabar esu labai laiminga. Interneto pagalba randu atsakymus į visus iškylančius klausimus. Internetu skaitau laikraščius ir žurnalus, susirandu naujų daržovių konservavimo receptų. Su užsienyje gyvenančia dukterėčia bendrauju „Skype“ programa“.

Biržų raj. savivaldybės
J. Bielinio bibliotekos
lankytoja

„Esu pensininkė. Vaikai padovanojo kompiuterį, o aš nemokėjau juo dirbti. Bibliotekininkė pakvietė mokytis bibliotekoje. Dabar laisvai naudojuosi internetu, atlieku elektroninius mokėjimus, „Skype“ programa bendrauju su vaikais, naudojuosi elektroniniu paštu. Radau naujų draugų, su kuriomis keičiuosi receptais ir kita informacija. Mano gyvenimas tapo daug įdomesnis“.

Molėtų raj. Jonišio
bibliotekos lankytoja

jiems dažniausiai reikalingas bendravimui, laisvalaikiui ir žaidimams, taip pat informacijos paieškai mokslo ir kitiems tikslams.

Informacijos paieška, bendravimas el. paštu, su darbu susijusi veikla, internetinė bankininkystė – VIP paslaugos, kuriomis dažniausiai naudojasi kaimo gyventojai.

Apibendrinant galima teigti, kad bibliotekų VIP paslaugos socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių poreikius labiausiai tenkina suteikdamos socializacijos galimybes, sukurdamos palankią erdvę bendravimui ir padėdamos praktiškai pagerinti kasdienį gyvenimą.

Biblioteka – demokratiška socialinė erdvė

Biblioteka tampa „trečiaja vieta“

Du trečdaliai visuomenės narių mano, jog biblioteka yra bendruomeninio gyvenimo centras. Pastarasis vertinimas labiausiai pastebimas kaimo vietovėse – sumažėjus kultūros centrų ir kitų viešųjų paslaugų teikėjų skaičiui, biblioteka daug kur tapo kultūrinio gyvenimo epicentru, bendravimui skirta socialine erdve.

Neatsitiktinai kaimo gyventojai dažniau nei miesto biblioteką laiko populiaria, madinga, šiuolaikiška bendravimui skirta vieta, kurioje dirba linksmi ir mandagūs darbuotojai.

„Vaikams bibliotekoje organizuojami įvairūs renginiai padeda asocialiems vaikams ištrūkti iš vargingos aplinkos. Jie ir pažaidžia, ir pabendrauja, ir prie kompiuterio pramogauja. Jei ne biblioteka, tiems vaikams po pamokų nebūtų ką veikti“.

Bibliotekos lankytoja,
kaimo gyventoja

Viešoji biblioteka daug kur, ypač kaimo teritorijose, tampa „trečiaja vieta“ (po namų ir darbovietės ar mokslo įstaigos), kurioje bendruomenių nariai gali realizuoti socializacijos, savišvietos ir saviraiškos poreikius.

Tokį besikeičiančios bibliotekos „veidą“ pastebi ir bibliotekose besilankančios socialiai pažeidžiamos visuomenės grupės. Jei 2008 m. šių grupių atstovai bibliotekoje pirmiausia išvelgė erdvę skaitymui, tam tikrą informacijos ir žinių talpyklą, tai 2011 m. biblioteka jau matoma kaip modernias paslaugas teikiantis bendruomenės traukos centras.

Socialinė ir bendravimo erdvė

Galimybė nemokamai naudotis internetu, padedant kvalifikuotiems bibliotekų darbuotojais, daliai visuomenės yra labai svarbi – ypač kalbant apie mažesnes pajamas gaunančius gyventojus, kitas socialiai pažeidžiamas visuomenės grupės. VIP vartotojų apklausos duomenimis, 70 proc. lankytojų nemokamu internetu bibliotekose naudojasi ne rečiau nei kartą per savaitę (13 proc. – kasdien, 42 proc. – kelis kartus per savaitę, 15 proc. – kartą per savaitę).

Kita vertus, **kasmet vis daugiau gyventojų įgyja galimybę internetu naudotis namuose, todėl vien vieša interneto prieiga nėra svarbiausias traukos taškas bibliotekoje – ji yra papildoma kitomis paslaugomis.**

Kaip rodo apklausos, didžioji dalis VIP vartotojų į bibliotekas užsuka ne tik dėl nemokamos interneto prieigos. Biblioteka jiems svarbi ne vien tik kaip interneto, o kaip kompleksinių paslaugų teikėja. 2011 m. apklausos duomenimis, daugiau nei 70 proc. VIP vartotojų naudojami knygų išdavimu, beveik 60 proc. skaito periodinę spaudą, trečdalis naudojami informacijos duomenų bazėmis, peržiūri vaizdo medžiagą ar klausosi garsų įrašų. **Daugumai VIP vartotojų galimybė gauti bibliotekininko pagalbą yra viena pagrindinių priežasčių apsilankyti bibliotekoje.**

Daug lankytojų, ypač kaimo bibliotekose, plečia bendravimo galimybes – biblioteka jiems svarbi kaip socialinė erdvė, susitikimų ir akiračio plėtros vieta.

Socializacijos galimybėmis itin aktyviai naudojami senjorai. Bibliotekose jie ne tik bendrauja tiesiogiai bei naudodamiesi internetu, bet ir buriasi į klubus, organizuoja įvairius kultūrinius ir edukacinius renginius.

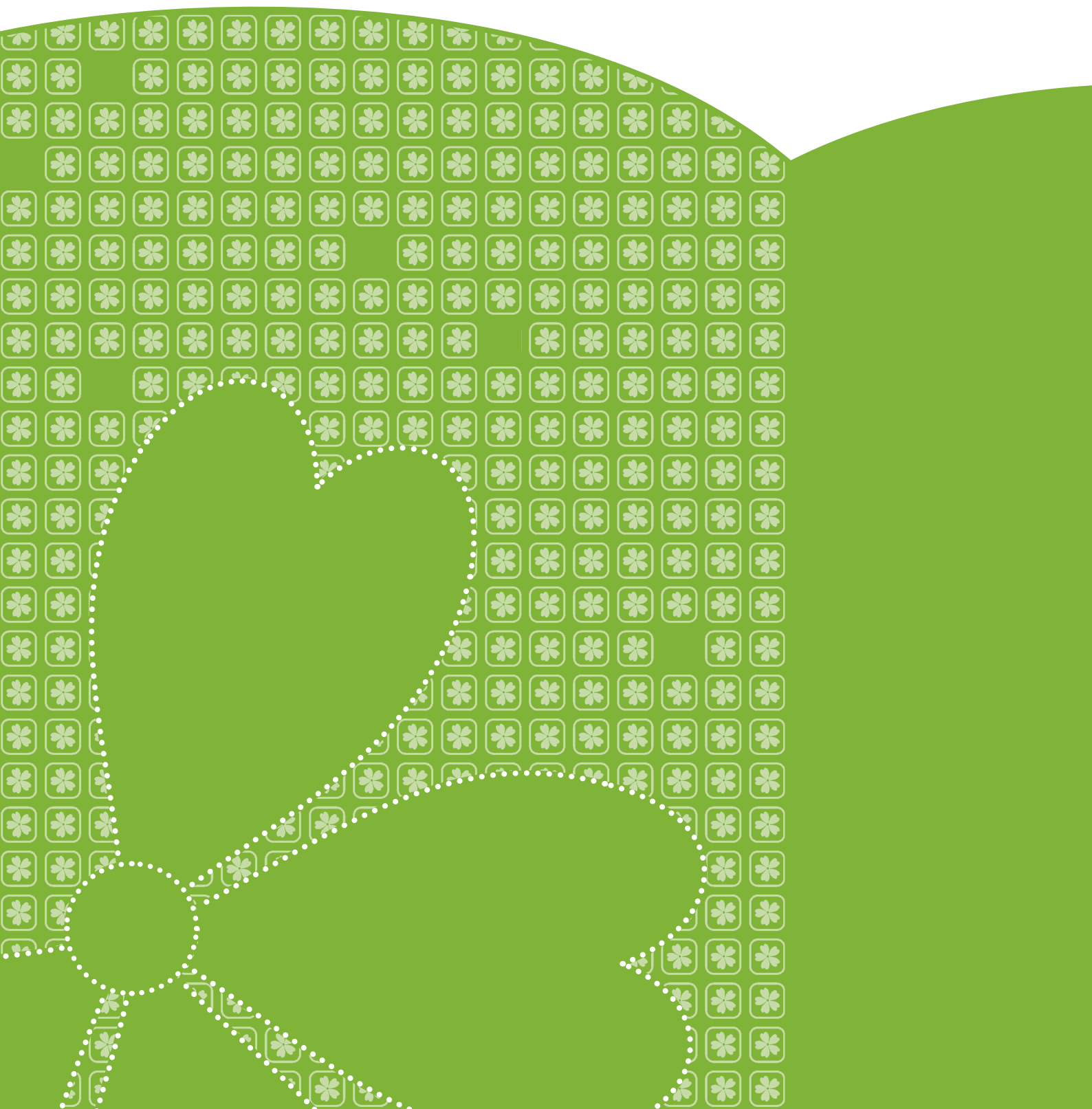
Bedarbiai, turintys nemažai laisvo laiko, taip pat yra itin aktyvūs bibliotekų lankytojai, besinaudojantys įvairiomis paslaugomis. Nemažai bibliotekų bendradarbiauja su teritorinėmis darbo biržomis, todėl bedarbiai bibliotekose atlieka ir įvairias teises procedūras, aktyviai dalyvauja IT mokymuose, kituose bibliotekų rengiamuose kursuose.

Visa tai rodo, kad nemokamo interneto paslaugos, kurias nemažai bibliotekų, ypač kaimo vietovėse, pradėjo teikti tik pastaraisiais metais, tapo ne dirbtiniu „įskiepiu“, o tiesiog natūraliai įsiliejo bei sėkmingai papildė šiuolaikinės bibliotekos paslaugų spektrą.

✿ „Bibliotekos pažangai“ –

didžiausias skaitmeninio
raštingumo projektas Lietuvoje

Inicijuoti socialinius pokyčius visuomenėje viešosioms bibliotekoms padėjo 2008-2012 m. vykusio projekto „Bibliotekos pažangai“ veiklos. Šis projektas – viena didžiausių privataus ir viešojo sektorių partnerystės iniciatyvų Lietuvoje.

Investicijos – ir infrastruktūrai, ir jos pritaikymui

Ketverius su puse metų trukusio projekto „Bibliotekos pažangai“ metu buvo siekiama mažinti skaitmeninę atskirtį, investuojant tiek į techninę bazę (infrastruktūrą), tiek į žmonių žinias bei įgūdžius (žmogiškuosius išteklius). Projektas unikalus būtent kompleksinių investicijų dėka – nors didžioji lėšų dalis skirta modernios IT įrangos diegimui bibliotekose, tačiau nemažai investicijų sulaukė ir gyventojų skatinimas šią įrangą išnaudoti praktiniams poreikiams, gaunant socialinę ir ekonominę naudą.

Projekto „Bibliotekos pažangai“ pradžioje užsibrėžta siekti šių pagrindinių naudų:

- Visose perspektyviose šalies bibliotekose įrengti viešąją interneto prieigą, o ją turinčiose – išplėsti ir modernizuoti;
- Iš esmės sustiprinti viešųjų bibliotekų darbuotojų informacinę kompetenciją – skatinti bibliotekinius tapti vietos bendruomenės pagalbininkais įsivavinant IT galimybes;
- Gyventojus, ypač vyresnio amžiaus, taip pat gyvenančius kaime, paskatinti žymiai aktyviau naudotis interneto teikiamomis galimybėmis.
- Nuomonių tyrimų rezultatai ir statistiniai rodikliai patvirtina, kad pavyko pasiekti visų svarbiausių užsibrėžtų tikslų. Didžiausios įtakos rezultatams turėjo sėkminga viešųjų bibliotekų veikla ir bibliotekų darbuotojų entuziazmas žengiant į naujas erdves, inicijuojant pokyčius visuomenėje.

Bibliotekose – modernių technologijų šuolis

Lietuvos viešųjų bibliotekų tinklas 2008-2012 m. išgyveno didžiausią technologinės pažangos šuolį nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos duomenimis, 2011 m. pabaigoje 1306 viešosiose bibliotekose buvo įrengti 6185 lankytojams skirti kompiuteriai – 2,5 karto daugiau nei 2007 m. (2390), iš jų 97 proc. – prijungti prie interneto ryšio.

Šią technologinę pažangą lėmė projekto „Bibliotekos pažangai“, kuriame dalyvauja 1276 viešosios bibliotekos, veikla. **Projekto metu beveik 1000 bibliotekų įrengta arba iš esmės sustiprinta viešoji interneto prieiga, bibliotekoms suteikta ir įdiegta per 3300 lankytojams skirtų kompiuterių, beveik 900 daugiafunkcinių spausdinimo, kopijavimo ir skenavimo įrenginių. 72 bibliotekos aprūpintos akliesiems ir silpnaregiams skirta programine įranga.**

Visose bibliotekose, teikiančiose nemokamo interneto paslaugas, yra galimybė prisijungti bevieliniu ryšiu. Bibliotekininkams, aptarnaujantiems viešos interneto prieigos lankytojus, ir bibliotekų IT specialistams suteikta per 1400 nešiojamųjų kompiuterių.

Viešųjų bibliotekų modernizacija, vykusi nelengvu šaliai ekonominio sunkmečio periodu, bibliotekoms leido bent kiek amortizuoti sumažėjusį valstybinį finansavimą. Be to, atnaujinusios savo „veidą“ bibliotekos tapo patrauklesnės ir sugebėjo pritraukti daugiau partnerių iš privataus verslo sektoriaus.

Pakilo darbuotojų kvalifikacija

Beveik 3000 bibliotekininkų, dirbančių viešosiose bibliotekose, 2008-2011 m. tobulino IT naudojimo įgūdžius projekto „Bibliotekos pažangai“ organizuojuose kursuose.

Internetas ir kompiuteris bibliotekose dabar yra suprantami kaip kasdienio darbo priemonė, nors dar prieš kelerius metus IT buvo suvokiama tik kaip viena bibliotekos paslaugų.

2011 m. nuomonių tyrimo duomenimis, daugiau nei 90 proc. bibliotekų lankytojų pripažįsta, jog bibliotekose dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai.

Mokymai sumažino skaitmeninę atskirtį

Gerokai padidėjusi kvalifikacija IT srityje bibliotekininkams leido tapti kompetentingais skaitmeninio raštingumo ugdytojais. Viešųjų bibliotekų surengtuose skaitmeninio raštingumo mokymuose pagal projekto „Bibliotekos pažangai“ programas nuo 2008 metų jau dalyvavo per 65 tūkst. Lietuvos gyventojų, 462 tūkst. gyventojų suteiktos konsultacijos. Pagal dalyvių skaičių tai yra didžiausias skaitmeninio raštingumo plėtros projektas šalies istorijoje.

Bibliotekų organizuojuose mokymuose aktyviausiai dalyvavo vyresnio amžiaus gyventojai, taip pat gyvenantys kaimo vietovėse. Tai – pagrindinės tikslinės projekto „Bibliotekos pažangai“ auditorijos. Būtent šios visuomenės grupės pastaraisiais metais

Bibliotekos teikiamos paslaugos, kurias numatoma stiprinti artimiausioje ateityje (% skaičiuojami nuo tikslinių grupių bibliotekų vadovų)

CB ir miesto filialai (2011, n=65)		Kaimo filialai (2011, n=52)
57%	Knygų išdavimas	65%
28%	Kitokių leidinių išdavimas	17%
23%	Periodinės spaudos skaitymas	48%
40%	Nemokamas internetas	56%
58%	Kompiuterinio raštingumo kursai	58%
55%	Duomenų bazės internete	21%

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų vadovų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

aktyviausiai papildė interneto vartotojų gretas Lietuvoje – tai akivaizdžiai rodo praktinius mokymų rezultatus.

Dėmesys mokymų paslaugai nemažės

Apklausų duomenimis, viešosios bibliotekos tapo populiariausiomis kompiuterinio raštingumo kursų organizatorėmis. Pasibaigus projektui „Bibliotekos pažangai“, ši veikla bus plėtojama ir toliau – trys penktadaliai bibliotekų ketina dar labiau stiprinti skaitmeninio raštingumo mokymų paslaugą.

Paklausti, kokias paslaugas planuojama stiprinti artimiausiu metu, bibliotekų vadovai pirmiausia nurodė knygų išdavimą (57 proc. miesto ir 65 proc. kaimo filialų) ir kompiuterinio raštingumo kursų paslaugą (atitinkamai po 58 proc. ir miesto, ir kaimo filialų).

Stiprinant IT mokymų paslaugas, bibliotekoms atsiveria pakankamai daug galimybių. Pirmiausia, galima toliau didinti kursų lankytojų skaičių, ypač – iš socialinės atskirties grupių, turinčių mažiau galimybių naudotis internetu. Antra, galima plėsti ir pačių mokymų turinį – nors daugelio bibliotekų VIP vartotojų bazinės IT naudojimosi kompetencijos yra pakankamos, tačiau jie norėtų gilinti interaktyvių ir specialių žinių reikalaujančius IT įgūdžius (tokius kaip programavimas, formulių naudojimas ir kt.).

Bibliotekose – daugiau inovacijų ir naujų lankytojų

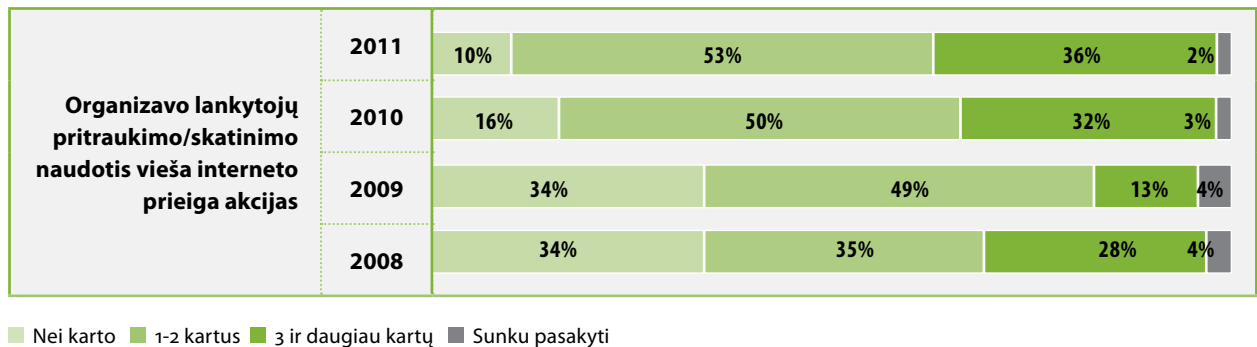
Daugelyje bibliotekų projekto „Bibliotekos pažangai“ metu įdiegta moderni kompiuterinė ir programinė įranga leido išplėsti ir kitų paslaugų bei inovacijų spektrą. Bibliotekos pradėjo organizuoti daugiau renginių, akcijų, skirtų tiek visiems lankytojams, tiek sunkiau pasiekiamoms socialinėms grupėms pritraukti.

Viena tokių akcijų – senjorams, bedarbiams ir kitoms visuomenės grupėms skirtos internetinės TV transliacijos senjorams apie sodo ir daržo priežiūrą, gamtos gėrybes, sveikatos paslaptis, darbo paieškos galimybes. Šių transliacijų dėka susiformavo bibliotekos lankytojų klubai, būreliai, kurie toliau tęsia ir plėtoja savo užsiėmus šalies bibliotekose.

Ypač daug veiklų organizuojama kaimo gyventojams. 2011 m. daugiau nei du trečdaliai bibliotekininkų nurodė kaimo gyventojams organizavę pritraukimo ir skatinimo naudotis VIP akcijas. Pensininkams ir bedarbiams skirtas skatinimo naudotis VIP akcijas organizavo kiek mažiau – atitinkamai 43 proc. ir 30 proc. – bibliotekų.

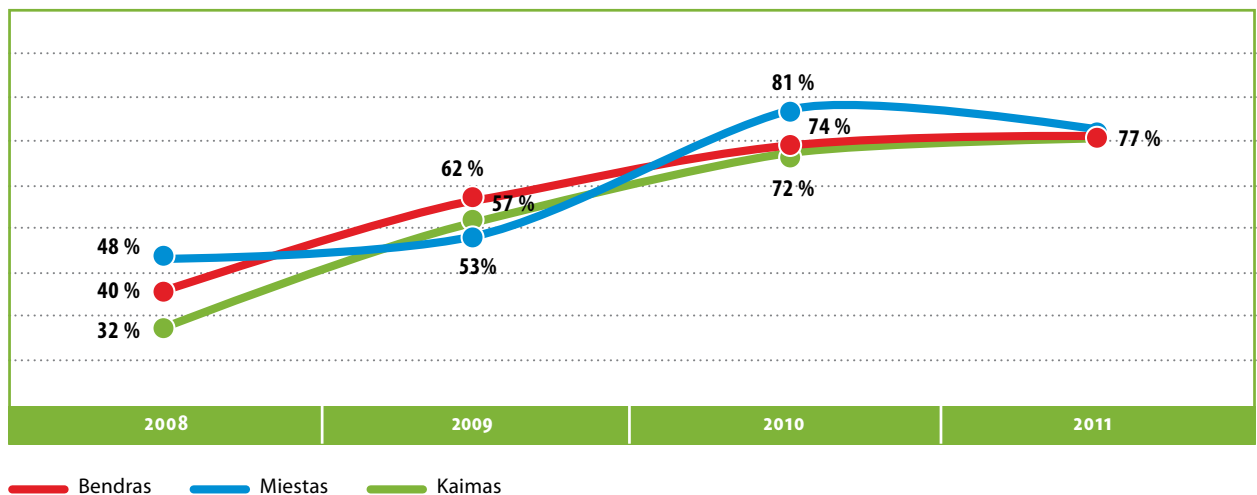
Tūkstančiai lankytojų bibliotekų dėka tapo aktyviais elektroninių viešojo sektoriaus paslaugų naudotojais – bibliotekos bendradarbiavo elektroniniu būdu surašant šalies gyventojus, taip pat populia-

Organizuotų lankytojų pritraukimo/skatinimo naudotis VIP akcijų (% skaičiuojami nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP)

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

Pritraukimo/skatinimo naudotis VIP akcijų pasiekiamoms grupėms organizavimas (% bibliotekininkų, organizavusių nors vieną pritraukimo/skatinimo naudotis VIP akciją sunkiai pasiekiamoms grupėms)

Šaltinis: Reprezentatyvi Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų apklausa, „Socialinės informacijos centras“.

rino „Sodros“, Valstybinės mokesčių inspekcijos teikiamas e. paslaugas.

Projekto „Bibliotekos pažangai“ iniciatyva viešosios bibliotekos taip pat tapo gerokai aktyvesnės informacijos sklaidos tarpininkėmis tarp valdžios institucijų ir gyventojų. Bibliotekose žymiai dažniau organizuojami gyventojų susitikimai su vietos valdžios atstovais, politikais.

Šios inovacijos tapo neatsiejamos nuo besikeičiančios bibliotekos teikiamų paslaugų turinio ir papildė šiuolaikinį universalios bibliotekos paveikslą naujomis spalvomis.

Pokyčiai vyks ir ateityje

Iš esmės modernizavusios IT infrastruktūrą, padidinusios darbuotojų kompetenciją ir paskatinusios dešimtis tūkstančių gyventojų aktyviau naudotis internetu teikiama privalumais, viešosios bibliotekos pastaraisiais metais išplėtė ir savo veiklos misiją.

Tokią bibliotekų kaitą pastebi ir vertina jose besilankantys gyventojai bei visa plačioji visuomenė. Pasibaigus projektui „Bibliotekos pažangai“, viešosios bibliotekos ketina nesustoti – veikdamos dinamiškoje aplinkoje, jos planuoja ne tik plėsti bendruomeninio gyvenimo centro funkcijas, bet ir prisidėti prie tolesnės visuomenės pažangos.